

Laura Väisänen

Luova muoto

Kuvataide vaatetussuunnittelun metodina

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vaatetussuunnittelu

Muotoilun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

11.2.2015



Tekijä(t) Otsikko	Laura Väisänen Luova muoto – Kuvataide vaatesuunnittelun metodina
Sivumäärä Aika	54 sivua + 3 liitettä 11.02.2015
Tutkinto	Muotoilija (AMK)
Koulutusohjelma	Muotoilun koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Vaatesuunnittelun suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	Lehtori Irmeli Osara Yliopettaja Leena Juntunen
<p>Taidetta ja muotia ei aina yhdistetä toisiinsa. Muodin ajatellaan olevan teollisempaa ja laskelmoivampaa kuin taide, sillä sen pohja on teollisuustaitteen piirissä. Vaatesuunnittelija on kuitenkin myös muotoilija tai muotitaiteilija, sillä käsite design pyrkii esteettiseen elämykseen. Muotoilemalla vaateen suunnittelija viestii omia ideologioitaan ja kauneuskäsityksiään. Muotiin liittyy myös kuvataiteen tavoin luovia prosesseja, intuitiota sekä luovaa ongelmanratkaisua. (Nuutinen, 2004, 92–93.)</p> <p>Opinnäytetyöni esittelee lukijalle kuvataiteen vaatesuunnittelun metodina. Olen kokenut kuvataiteellisen lähtökohdan hillitsevän putkikatseisuutta ja liiallista lopputuloksen ennakoinnista suunnitteluprosessissa. Työn lopputulos on alussa vielä täysin avoin, sillä kuvataiteellinen teos toimii ikään kuin pelilautana, josta lähdetään siirtämään nappuloita eri strategeisiin kohteisiin. Koen kuvataiteen toimivan hyvänä impulssina inspiroitumiselle ja ideoimiselle. Havainnollistan metodini tutkimuksella kuvataiteilija Emma Ainalan maalaukseen <i>Final Fantasy</i>, jonka raporttina toimii kirjallinen opinnäytetyö sekä luonnoskirja. Visuaalisessa tutkimuksessa käytetään hyödyksi kuva-analyysin keinoja sekä oman metodini pohjalle laadittua prosessikaaviota. Toivonkin että metodistani on hyötyä myös muille luovalla alalla toimijoille sekä esimerkiksi opetuksen osana.</p> <p>Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen, sillä sen tavoitteena on ilmiön tulkinta, ymmärtäminen ja merkityksen anto. Käytän hermeneuttista tutkimusotetta, joka tutkii merkityksiä, kulttuuria ja tulkinnallisuutta. Se pyrkii selvittämään, mitä on aiheen tai ilmiön pinnan alla tulkittavissa. Työssä tutustutaan myös visuaaliseen lukutaitoon, joka toimii metodini teoreettisena pohjana. Vaikka taidepsykologiaa ei heti yhdistä vaatesuunnittelijan työhön, on se mielestäni kuitenkin tärkeä osa luovuutta. Työssäni ne avaavat lukijalle taiteen kokemuksellista arvoa ja virittävät mieltä emotionaaliseen ajatteluun. Ne vastaavat kysymyksiin, miksi taide koetaan vaikuttavana asiana ja kuinka taiteen voi psykologisen keinoin valjastaa vaatesuunnittelijan inspiraation lähteeksi. Mielestäni hyvässä mallistossa on osa suunnittelijasta itsestään.</p> <p>Työ on ensisijaisesti henkilökohtainen ja perustuu omiin kokemuksiini. Jatkaisinkin tätä työtä vertailemalla toisten suunnittelijoiden prosesseja omaani. Työn luonteeseen sopisi myös yhteistyöprojekti jonkun taiteilijan kanssa. Mielenkiintoista olisi antaa metodini toisen suunnittelijan kokeiltavaksi ja seurata, mitä hän saa siitä itselleen. Tällä hetkellä metodi on nimittäin todistettavasti toimiva vain omalla kohdallani ja se kaipaisi yleisempää tasoa tukemaan sen toimivuutta.</p>	

Avainsanat	Kuvataide, Vaatetus suunnittelu, Metodi, Luovaprosessi

Author(s) Title	Laura Väisänen Creative Form – Art as a method for fashion design
Number of Pages Date	54 pages + 3 appendices 11.02.2015
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Design
Specialisation option	Fashion Design
Instructor(s)	Irmeli Osara, Lecturer Leena Juntunen, Principal Lecturer
<p>Art and fashion are not always related to each other. Fashion is often considered more industrial and profit minded than art, because the basis of fashion lies in industrial design. But a fashion designer is also a fashion artist, because the word “design” means something with aesthetic value. Fashion designers communicate through clothing in the same way that artists communicate through art. There are also creative processes, intuition and creative problem solving in fashion design. (Nuutinen, 2004, 92–93, writers own translation)</p> <p>My final thesis presents a new concept of using art as an inspirational method for fashion design. I have noticed that art helps me to open up my creativeness. A project can go anywhere when the outcome is open. The piece of art is like a board game, where player starts to move in strategically ways. It’s a great tool to get new ideas and stop creative mind blocks. I’m demonstrating my method with visual research into Emma Ainalas painting <i>Final Fantasy</i>, which is reported with written thesis part and visual sketchbook. I’m also using basic picture-analyzing methods and process flowchart to support my research. I hope that my method helps other designers to get inspired and that it gives new ideas into art and design studies.</p> <p>This research is a qualitative research, because the primary goal is to interpret a phenomenon, understand it and give it a meaning. I’m using hermeneutic research as a point of view, which examines cultures and interpretations of art. During the final thesis I get into visual reading practices, which works as a theoretical knowledge on my method. Even though psychology of art is not often related to a fashion designers work, I think it is still an important part of creative thinking generally. In my thesis they opened up concepts of experiencing art and emotional thinking. I think they answer the reader’s questions, why we experience art the way we do, and how we can use art as emotional inspiration in fashion design. A good collection has a piece of the designer her self.</p> <p>This thesis is primarily personal interpretation and it is based on my own experiences. That’s why I would continue the research by bringing it into more general level with interviewing other designers about their design practices. It would be interesting to see what would happen if another designer tries my method. Would the creative process change or is it possible to follow every step in my flowchart?</p>	

Keywords	Art, Fashion Design, Method, Creative process

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tavoitteet	3
1.2	Tutkimusmenetelmät ja lähdemateriaali	3
1.3	Viitekehys	5
2	Visuaalinen lukutaito	6
2.1	Mitä on taide?	6
2.2	Esteettinen arvotus	7
2.3	Taide inspiraation lähteenä	9
2.4	Psyyke ja emotionaalinen havainnointi	12
2.5	Muisti ja mielikuvat	13
2.6	Intuitio ja hiljaintieto	17
2.7	Tunne ja taide	20
3	<i>Basic Space</i> – puettava veistos -projekti	24
3.1	Prosessin käynnistys	24
3.2	Veistoksesta omaan työhön	25
3.3	<i>Basic Space</i> -projektin yhteenveto	27
4	Kuvataide suunnittelun metodina	30
4.1	Kuva vai sana?	30
4.2	Visuaalinen essee	32
4.3	Kuvataide suunnittelun metodina – prosessikaavio	35
5	Tutkimus kuvataiteilija Emma Ainalan taiteeseen	37
5.1	Kuvallisen tutkimuksen tavoitteet	38
5.2	Tutkimuksen välineet	38
5.3	Sisällä maalauksessa	41
5.4	Tarina	44
5.5	Visuaalinen taustatyö	45
5.6	Alustavan konseptin esittely mallistoa varten	47
6	Yhteenveto	48



Liitteet

Liite 1. Muistiinpanoja

Liite 2. Mainitut taiteilijat

Liite 3. Digitaalinen luonnoskirja



1 Johdanto

Taidetta ja muotia ei aina yhdistetä toisiinsa. Muodin ajatellaan olevan teollisempaa ja laskelmoivampaa kuin taide, sillä sen pohja on teollisuustaidteen piirissä. Mallistojen tavoite on myydä, ja kuluttajan tarpeita ennustetaan kohderyhmäanalyysien sekä trendien avulla. Teollisuustaide pyrkii käytettävyyteen ja toiminnallisuuteen, unohtamatta omaperäisyyttä. Kuvataide ei ole samalla tavalla tietylle ryhmälle kohdennettua tai rahalliseen voittoon pyrkivää. Vaatesuunnittelija on kuitenkin myös muotoilija tai muotitaiteilija, sillä design-käsite pyrkii esteettiseen elämykseen. Muotoilemalla vaatteiden suunnittelija viestii omia ideologioitaan ja kauneuskäsityksiään. Muotiin liittyy myös kuvataiteen tavoin luovia prosesseja, intuitiota sekä luovaa ongelmaratkaisua. (Nuutinen, 2004, 92–93.)

Aihetta on käsitelty myös konkreettisesti muodossa vuonna 2012 Amos Andersonin museossa, jossa oli esillä poikkitaiteellinen Boutique – Where Art Meets Fashion -näyttely. Taiteilijat ja vaatesuunnittelijat tekivät yhteistyöprojekteja yhdistäen omat vahvuutensa taideteoksiksi. Teokset olivat nykytaiteellisia ja mielestäni kokemukseltaan uskottavia. Taiteen yhdistäminen pukineeseen on mielenkiintoista. Mielestäni molemmat tukevat toisiaan tehden ilmaisusta vieläkin vahvempaa. Taiteen kokemuksellisuus ja emotionaalisuus tekee vaatteesta erityislaatuisen, ja taide saa käsin kosketeltavaa pintaa kulutustavaran kautta. Taide ja muoti yhdistyvät myös hausalla tavalla vaatesuunnittelija/taiteilija Henrik Vibskovin töissä, joissa muotinäytökseen luodaan yleensä vahva taiteellinen konsepti vaatteiden rinnalle (kuva 1).



Kuva 1 Henrik Vibskov, muotinäytös kevät/kesä 2015

Muodin ja taiteen aiheesta on kirjoitettu myös muita opinnäytetöitä, mutta niiden tavoitteet poikkeavat omistani. Oma työni käsittelee enemmänkin taiteen käyttämistä suunnittelun välineenä kuin muodin taiteellista määritelmää. Se ei myöskään ole kattava taidetutkimus vaan ilmiötä katsotaan vaatesuunnittelijan näkökulmasta. Esimerkiksi Marissa Purje ja Kati Hokkanen pohtivat opinnäytetöissään *Taide vaatteessa, vaate taiteessa* (Purje, 2010) sekä *Vaatteita ja kuvataidetta – vaatesuunnittelijat taiteen tekijöinä?* (Hokkanen, 2013) muotitaidetta ja kuvataidetta sekä muotia yhdistäviä käsitteitä.

Ihmisellä on tarve ymmärtää itseään ja tekemistään. Siksi varmasti moni opiskelijatovereistani valitsi itsetutkiskelevan aiheen näin valmistumisen kynnyksellä. Myös minulle oli tärkeää ymmärtää paremmin toimintatapojani ja luovuuttani, jotta suunnittelijan identiteettini vahvistuisi. Opinnäytetyöni esittelee lukijalle kuvataiteen vaatesuunnittelun metodina ja inspiraation lähteenä, minkä olen todennut erittäin toimivaksi omalla kohdallani. Metodini pohjalla toimii teorialtutkimus taiteen näkemiseen ja kokemiseen, minkä avulla syvensin prosessin taiteellista kokemuksellisuutta. Esimerkiksi avaamalla emotionaalisuuden, mielikuvien ja esteettisen arvostuksen käsitteitä vahvistin omia taiteen katsomisen toimintatapojani. Se antaa myös lukijalle eväitä metodini syvälliseen ymmärtämiseen. Havainnollistan lopuksi metodini tutkimuksella kuvataiteilija Emma Ainalan maalaukseen *Final Fantasy*, ja sen raporttina toimii kirjallinen opinnäytetyö sekä luonnoskirja.

Kuvataideteoksesta suunnitteluprosessiin lähteminen on parhaimmillaan avartava ja luova kokemus. Ollessani vaihdossa Tanskassa *TEKO, Design+Business* Ammattikorkeakoulussa sain tehtäväkseni suunnitella puettavan veistoksen vapaavalintaisen taiteilijan teoksesta. Valitsin Yasuaki Onishin *Reverse Volume* -nimisen installaation, josta loin oman puettavan teokseni *Basic Space*. Prosessin aikana koin kuvataiteellisen lähtökohdan hillitsevän putkikatseisuutta ja liiallista ympäristön vaikutusta. Lopputulos oli alussa täysin avoin, ja prosessin vaiheet hahmottuivat työskentelyn aikana. Koin kuvataiteen toimivan hyvänä impulssina inspiroitumiselle ja ideoimiselle. Myös taiteellinen ymmärrykseni kasvoi ja tunsin olevani luovempi kuin aikaisemmin. Toivonkin että metodistani on hyötyä myös muille luovalla alalla toimijoille, sillä inspiraation saaminen ei aina ole niin itsestään selvää.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Johdannossa mainitsemani *Basic Space* -projekti Tanskassa synnytti innostuksen liekin tutkimuslähtöiseen suunnitteluprosessiin. Sillä hetkellä korkeakouluopintojani tunsin olevani eksynyt ja vailla työkaluja toimia ammatissani. Minua pelotti, että en löydä luovuuttani tai omaa kädenjälkeäni. Kahden vuoden opiskelujen jälkeen tuntui, että en ollut oppinut ajattelemaan kuin suunnittelija. Minulle olikin opinnäytetyöaiheita miettiesäni tärkeää päästä vahvistamaan omaa suunnittelijan identiteettiäni ja toimintatapoja.

Työn hyöty on henkilökohtainen, mutta koen siitä olevan hyötyä myös muille muotoilun ja taiteen aloilla toimijoille. Tarkoituksena on esitellä havainnollistavasti kuvataidevaatesuunnitteluprosessin lähtökohtana ja inspiroitumisen keinona. Pohjustan metodia teoriapohjan, prosessikaavion ja lopullisen visuaalisen tutkimuksen avulla. Tutkimukseni Emma Ainalan maalaukseen alustaa kevät/kesä 2015 malliston konseptia eli taustatarinaa. Tavoitteena on löytää myös inspiroivia värikarttoja, pintarakenteita ja materiaaleja.

1.2 Tutkimusmenetelmät ja lähdemateriaali

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen, sillä sen tavoitteena on ilmiön tulkinta, ymmärtäminen ja merkityksen anto. Tutkijan on kvalitatiivisessa tutkimuksessa itse koottava tuloksensa tai tässä tapauksessa tulkintansa uudeksi kokonaisuudeksi. Tutkimuksessa on näin ollen paljon henkilökohtaista ainesta, joka nousee työn pääosaksi. Tutkimustuloksista ei tällaisessa tutkimuksessa voi saada yhteneväisiä vaan niihin vaikuttavat tekijän näkemys. (Anttila, 1998, 180.) Kuvat ovat visuaalisen tutkimukseni tulos ja todiste metodini toimivuudesta henkilökohtaisella tasolla. Visuaalisuuteen liittyvän tutkimuksen tuloksiksi ne ovat mielestäni täysin oikeutettuja, sillä ne kertovat ilmiöstä sille ominaisella tavalla. Tavoitteeni ei ole absoluuttinen totuus vaan tarjota lukijalle pohdintoja sekä uusia työtapoja.

Tutkimuksessani käytetään hermeneuttista tutkimusotetta, joka tutkii merkityksiä, kultuuria ja tulkinnallisuutta. Se pyrkii selvittämään, mitä on tulkittavissa aiheen tai ilmiön pinnan alla. Hermeneutiikka luottaa tunteisiin tiedonvälittäjänä, sillä ne auttavat yhdistelemään asioita toisiinsa. Empatia vie tutkijan lähemmäksi esimerkiksi kuvataideteoksen ideologiaa ja auttaa tätä asettumaan taiteilijan asemaan. Mielikuvitus on parempi keino tulkita taidetta kuin järki, sillä järki ei sisällä toisen ihmisen asemaan asettumiseen vaa-

dittavaa intuitiota. Tutkimusotteeseen kuuluu myös niin sanottu hermeneuttinen kehä, jossa ei ole selkeää loppua, vaan tutkija kiertää ikään kuin kehää aihepiirien ympärillä. Tutkija pääsee koko ajan syvemmälle tutkimuskohdettaan mutta samalla palaa jo käsiteltyihin lähtökohtiin. (Anttila, 1998, 25–30, 136.)

Hermeneutiikan lisäksi visuaalisen tutkimukseni pohjalla on vastaanottajakeskeinen kuva-analyysi, joka painottaa katsojan näkökulmaa. Katson taideteosta subjektiivisesta näkökulmasta ja käyn sen kanssa dialogia omiin kokemuksiin pohjautuen. Minä vaatesuunnittelijana ja taiteen kokijana luon analyysilläni taideteokselle sisällön, jota käytän inspiraationani kootessani luonnoskirjaa mallistokonseptia varten. Analyysiin vaikuttavat taustani suunnittelijana ja visuaaliselle tutkimukselle asettamani tavoitteet. Prosessin kuvaus tiivistää koko tutkimuksen raportin muotoon, jonka avulla saadaan selville mahdolliset muutokset, kehittyminen, olosuhteet ja toiminnot. (Anttila, 1998, 264,111.)

Vahvistan taiteellista ymmärrystäni sen psykologian ja sosiologian avulla. Tarkoituksena on käyttää lähdekirjallisuutta pohjana omalle pohdinnalle ja antaa metodilleni uskottavaa teoreettista pohjaa. Tavoite on vahvistaa omaa ja lukijan visuaalista lukutaitoa. Taideteoksen kokemuksellisuuden ymmärtäminen on tärkeää tutkimukseni kannalta, siksi tutustuin visuaalista näkemistä, taiteentulkintaa ja taiteilijan prosessia käsittelevään kirjallisuuteen. Tutkimus ei kuitenkaan painotu taiteen teoriaan, eikä siinä käsitellä laajasti siihen liittyviä tekniikoita tai ilmiöitä. Vaatesuunnittelijan näkökulma rajaa aiheen kuvataiteen vaikutukseen suunnittelun metodina ja siihen liittyvien luovien prosessien ymmärtämiseen.

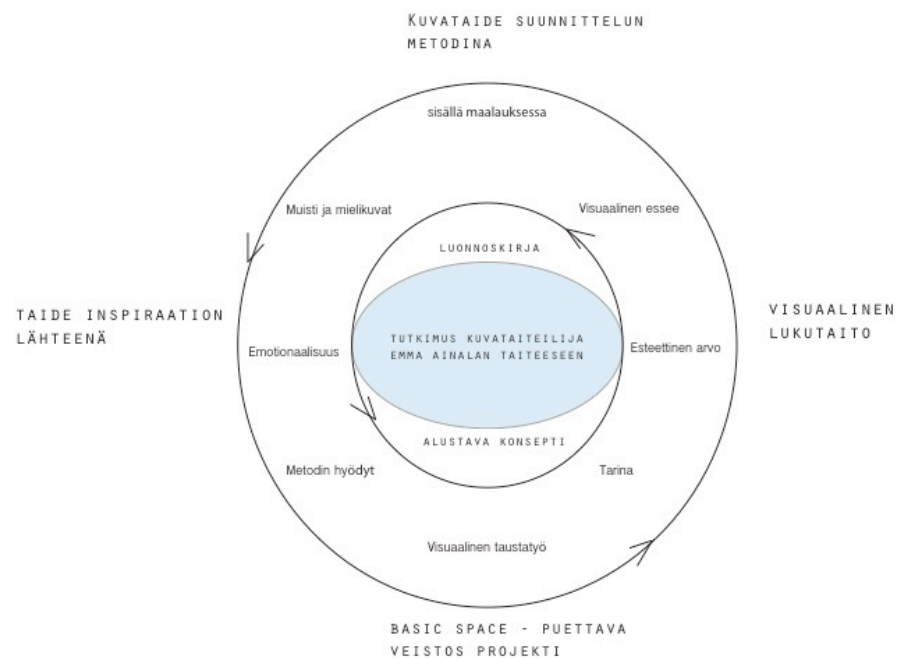
Paula Tuomikosken kirja *Taide ja ihminen* tutkii ihmisen roolia taiteen kokijana ja tekijänä sekä avaa kysymystä, mitä taide on? Hänen mielestään ihmisellä on luontainen kyky aistillisuuteen, mikä tekee taiteesta hyvin inhimillistä toimintaa. Kirjassa tutustutaan taideteoksen kokemuksellisuuteen avaten sen näkemiseen liittyviä käsitteitä. *Taide ja ihminen* -kirjan ohella olen tutustunut esimerkiksi taide- ja elokuvateoreetikko Rudolf Arnheimin tutkimuksiin visuaalisesta näkemisestä ja taidepsykologiasta sekä kuvataiteilija Jaana Houessoun taiteellisen prosessiin kuvaukseen, *Teoksen synty – Kuvataiteellista prosessia sanallistamassa*.

Visuaalisen lukutaidon lähdekirjallisuuteen kuuluu myös esimerkiksi taiteen tohtori Pirjo Seddikin artikkeli *Visuaalinen esse – Sanat kuvailevat ja kuvat kertovat*. Hän pohtii kysymystä, onko kuvakin tekstiä ja mitä on visuaalinen lukutaito? (Seddiki, 2012, 36.) Ajattelen visuaalisen lukutaidon niin, että henkilö omaa tarvittavat taidot ja käsitteet

ymmärtää visuaalista materiaalia. Tämä on myös tärkeä taito nykyaikana, kun elämme kuvallistuneessa kulttuurissa. Painopistettä muodin piiriin tarjoaa Ana Nuutisen *Edelläkävijät* -kirja, joka käsittelee muodin intuitiivista ennustamista ja vaatesuunnittelua yleisesti. Käytän lähteenäni myös aiheeseen sopivia nettijulkaisuja sekä opinnäytetöitä.

Opinnäytetyön toiminnallisena osuutena teen visuaalisen tutkimustyön, jossa tulkitSEN suunnittelijalle ominaisin keinoin kuvataiteilija Emma Ainalan maalausta *Final Fantasy* (2014). Toiminnallinen osuus esitetään prosessin kuvauksena sekä konkreettisenä luonnoskirjana, johon kerään kuvallista aineistoa sekä pintarakenne- ja muotoharjoituksia. Toiminnallisen osuuden tavoite on alustaa kevään 2015 malliston konseptia.

1.3 Viitekehys



Kuva 2 Viitekehys

Opinnäytetyöni viitekehys (kuva 2) liikkuu hermeneuttiselle tutkimusotteelle ominaisesti kehässä. Jokainen aihepiiri on osa isompaa kokonaisuutta, joka johtaa opinnäytteen toiminnalliseen osuuteen. Kuvataiteen tarkastelu suunnittelun metodina ja sen pohjalle rakentunut teoria visuaalisesta lukutaidosta sekä taiteesta inspiraation lähteenä johdattelee minut ympyrän keskelle sijoitettuun visuaaliseen tutkimukseen. Vaikuttavana tekijänä metodini prosessille on myös aikaisempi työni *Basic Space* – puettava veistos - projekti, joka vaikuttaa lopullisen tutkimuksen kulkuun.

2 Visuaalinen lukutaito

”Visuaalinen lukutaito ohjaa ihmiset havainnoimaan, analysoimaan ja tulkitsemaan muun muassa taiteen ja median sisältöjä” (Issakainen, 2009, 64). Prosessissa keskitytään esteettisten ominaisuuksien tarkasteluun ja kuvien intertekstuaalisten viestien ymmärtämiseen (Issakainen, 2009, 64). Visuaalinen lukutaito edellyttää kuvan syvällistä näkemistä. Ei vain sen olemassaolon havaitsemista vaan sen ymmärtämistä ja sen viestin selvittämistä. Meitä ympäröivän visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen auttaa suunnittelijaa löytämään oman työnsä paikan sen sisältä. (Gaimster, 2011, 144.)

2.1 Mitä on taide?

Taide on vain sana, jolla kuvaamme arvoiltaan esteettisesti latautunutta ilmiötä. Esimerkiksi maalaus tai veistos syntyy ihmisessä itsessään ja vaikuttaa optisena ilmiönä emootioihin näköaistin kautta. Hermostotoiminta mahdollistaa tajunnan, tajunta psyyken, psyyke taideteoksen synnyn, ja lopulta itse taide on osa kulttuuriamme. Taide on fenomenaalista, mikä tarkoittaa taideteoksen kokemuksellisuutta. Fenomenaalisuus laukaisee aisteihin perustuvan kokemuksen ja luo tunteita sekä mielikuvia. Taideteos on itse nähtävä ja koettava, jotta omakohtainen tulkinta pystyy syntymään. Sanat eivät usein riitä kuvailemaan aistikokemustamme, sillä sanat ovat vain eri tavoin ymmärrettävissä olevia käsitteitä. Taideteoksella on aina tekijä, muoto ja katsoja, mikä tekee siitä ensisijaisesti vuorovaikutukseen pyrkivän ilmiön. (Tuomiokoski, 1987, 29.)

Taidetta käsitteenä on pyritty selittämään erilaisin teorioin ja termein. Mielestäni taide on kahlitsematonta, sitä ei voi yksiselitteisesti määritellä tai sulkea raameihin. Minulle tärkeintä taidekokemuksessa on sen ajatuksia liikkeelle paneva voima. Se on inspiroiva

ja voimaannuttava ajatusprosessi, jonka keskiössä toimivat muisti, herkkyyys ja mielikuvitus. Mielestäni Tuomikosken lainaus ”Taide on taidetta jos se tulee havaituksi” (1987, 41) on sopivan ytimekäs kuvaamaan taiteen luonnetta. Ilman ajatusprosessia stimuloivaa tekijää taideteos jää vain esineen tasolle. ”Taideteokseen solmiutuu visuaalisten elementtien, kuvallisten aiheiden, materiaalisten vaikutusten sekä taiteilijan tavoitteiden lisäksi kimppu kokemuksellista ainesta” (Houessou, 2010, 158).

Taideteoksen todellisuus on kyseenalainen, se ei ole suora kuvaus tai päivänselvä. Sen todellisuus on vain ehdotelma, jonka aukot katsoja itse täyttää muistin ja assosiaatioiden avulla. Teos on jokaiselle katsojalle erilainen, ja sen merkitys yleisölle poikkeaa usein tekijän henkilökohtaisesta suhteesta teokseen. Emme voi kokea toisen ihmisen tunteita ja ajatuksia täysin hänen päänsä sisällä. Voimme vain tuoda teokseen subjektiivisen kokemuksemme siitä. ”Teos saattaa muistuttaa ulkopuolisesta maailmasta, mutta ei ole sitä”. (Houessou, 2010, 158–163.)

2.2 Esteettinen arvotus

Tuomikoski nostaa esille käsitteen ”persoonallisuusarvot”, joilla hän tarkoittaa yksilön omalle elämälle tärkeäksi muodostuneita arvopainotuksia. Persoonallisuusarvoihin kuten muunkin arvomaailman kehitykseen vaikuttaa valintojen tekemisen omaksuminen. Valintoja ei voida todeta yleismaailmallisesti oikeiksi, sillä ne perustuvat henkilökohtaisiin kokemuksiin. Arvot ovat siis valintoja, joiden avulla ihminen muokkaa omaa minäänsä. (Tuomikoski, 1987, 30–33.)

Esteettinen arvo on Tuomikosken mukaan vahvin persoonallisuusarvo, sillä kaikki eivät näe ympärillään olevaa esteettistä ulottuvuutta. Koen esteettisen eli aistihavaintoihin perustuvan arvomaailman olevan se, joka ohjaa persoonaani vahvimmin. Teen jatkuvasti aistihavaintoja, jotka vaikuttavat mielikuvitukseeni ja tunteisiini. Tuomikoski myös mainitsee esteettisen tajunnan olevan harjoitettava ja myös harjoitusta vaativa ominaisuus. (Tuomikoski, 1987, 30–33.) Vaatesuunnittelijana tuotteiden vetoaminen kohde-ryhmään on tärkeää. Esteettinen ulottuvuuteni on kehittynyt paljon vuosien varrella, ja uskonkin omaavani hyvän tyyliä.

Estetiikka on usein määritelty kauneuden ja taiteen filosofiaksi (Haapala & Pulliainen, 1998, 15). Estetiikka liittyy mielestäni myös muotoiluun ja sitä kautta vahvasti vaatesuunnitteluun. Muoti on visuaalista, joten kauneuteen tietenkin pyritään vaikuttamalla

ihmisten ulkonäköön. Vanha kulunut sanonta ”kauneus on katsojan silmissä” pätee tähän kauneuskäsitykseen, sillä kauneus samoin kuin taide on määrittelemätön ja subjektiivinen kokemus. Antiikin ajalla kauneus oli sidonnainen objektiin, mutta nykypäivänä sitä pidetään enemmän henkilön omana asenteena, tilana tai kokemuksen sisältönä. (Haapala & Pulliainen, 1998, 16.)

Esteettinen eli aistillinen kokemus ei silti aina ole sitoutunut sen kauneuteen tai hyvyyteen. Useimpia lempitaideteoksiani ei mielestäni voisi kuvailla selkeästi kauniiksi vaan enemmänkin ajatuksia ja reaktioita herättäviksi. Jos kauneuden ajatellaan olevan vain jotain harmonista tai mielihyvää herättävää, se jää mielestäni hengettömälle tasolle. Mielenkiintoisempaa taideteoksissa on väristyksiä tuova syvyys. Suunnittelussa ja muotoilussa arvostan kuitenkin klassista kauneutta ja yksinkertaisuutta. Haluan luoda naisen piirteitä korostavia vaatteita, joissa yhdistyy herkkyyttä ja voimakkuus. Pidän koristeellisuutta ihannoivista ajanjaksoista, kuten 1900- ja 1920-luvun aluista, jolloin kaikkialla näkyi yksityiskohtaisuuden tärkeys. Arvostan käsityön vaatavuuden näkymistä ja kauniita kankaita. Klassiset maalaukset minua eivät taas kiinnosta, mikä on erikoista verrattuna tähän vaatetustaiteen yksityiskohtaisuuden ihannointiin. Teknillisesti loistavat maisemamaalaukset ja potretit eivät puhuttele minua emotionaalisella tasolla.

Esteettinen tajunta ja maku voivat siis kehittyä persoonallisuusarvojemme mukaisesti. Taidetta katsomalla ymmärryksemme siitä vahvistuu ja voimme vastata kysymyksiin, miten käsitämme teoksen tai mitä siinä näemme. (Houessou, 2010, 130.) Mielestäni minut kasvatettiin taiteeseen jo varhaisessa iässä, sillä vanhempani ja varsinkin isäni nauttii taiteen kokemuksesta. Kävimme perheen kanssa taidenäyttelyissä, ja isäni kertoi minulle mielikuvituksellisia tarinoita sekä luki ääneen kirjoja. Mielikuvitukseni vilkkaus sai tuulta kertomuksista järven sumussa piileskelevästä ”hiisistä” ja Grimmin klassisista saduista. Kaikki nämä kokemukset ovat muokanneet persoonani ”esteetikoksi” ja luovaksi. Näen varsin visuaalisesti maailman ja arvostan harmoniaa sekä kauneutta. ”Intressit ohjaavat tietoaamme ja olemistamme.” (Houessou, 2010, 153).

Muistan että ensimmäinen vaikuttava taidekokemukseni on ollut vieraillessani perheeni kanssa Frida Kahlon näyttelyssä. Olin vasta 11-vuotias, mutta minuun teki suuren vaikutuksen taiteilijan vahva värinkäyttö ja unenomaiset maailmat. Mielikuvani Kahlon elämästä Etelä-Amerikassa ja taiteilijaelämästä lumosivat minut eksoottisuudellaan. Maalaukset herättivät mielikuvitukseni ja loin kokonaisen tarinan Kahlon ympärille tietämättä hänestä mitään ennestään. Muistellessani tätä varhaista kokemustani ymmärrän, miten paljon visuaalinen informaatio voi saada minussa aikaan. Halusin yhdistää

näkemäni kokonaisuudeksi, joka on tarkoitettu vain minulle. Jo nuorella iällä halusin siis tuntea maalausten vaikuttavan minuun.

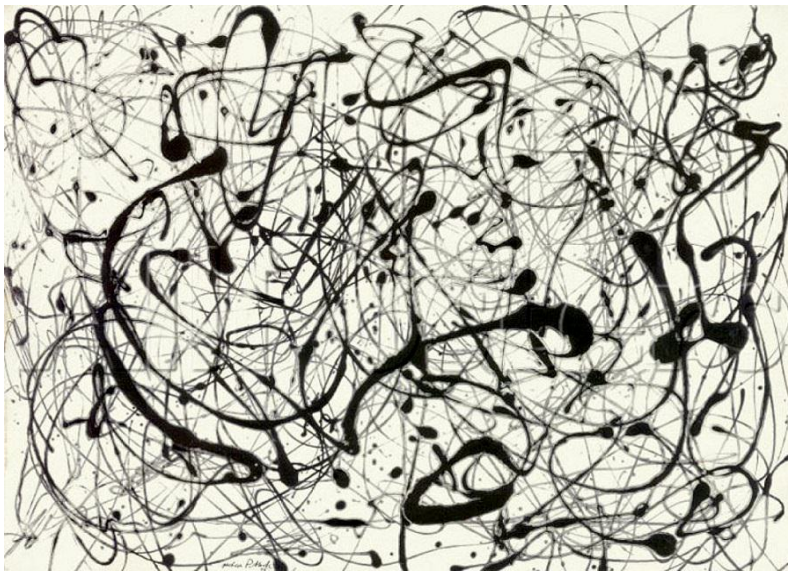
2.3 Taide inspiraation lähteenä

Kiinnostukseni taiteeseen vain kasvoi iän myötä, kun huomasin sen katsomisen rentouttavan ja inspiroivan minua. Varsinkin suunnittelijan koulutuksen myötä silmäni harjaantuivat poimimaan harmonisia väriyhdistelmiä ja muotoja. Olen huomannut pitäväni joko hyvin abstrakteista tai moderneista yksityiskohtaisista maalauksista. Kiinnostava taide vaikuttaa minuun jatkuvasti välillisesti alitajuntani muistissa. Houessou toteaa saman ilmiön kuvaillessaan taidemaailman vaikutusta omaan tuotantoonsa. Alitajuntaan jää paljon muistijälkiä kokemuksistamme, joita ei pysty jälkikäteen nimeämään konkreettisesti (Houessou, 2010, 81). Taide ja visuaalisuus ovat niin vahvasti läsnä elämässäni, että niistä jää muistiin paljon informaatiota.

Ryan McGinley (kuva 3) on yksi suosikkivalokuvaajistani, ja käytänkin hänen töitään usein kuvakollaasieni osana. McGinleyn tuotannossa kiinnostavat nuoruuden käsittely, luonnollisuus, omaperäisyys ja teeskentelemättömyys. Olen aina pitänyt valokuvista, sillä niihin liittyy paljon kerronnallista arvoa. Niissä on historiaa, tunnetta, raakaa totuutta ja konkretiaa. Maalauksissa taas kiehtoo monitulkintaisuus ja epärealistisuus. Jackson Pollockin (kuva 4) maalinroiskefreskot ovat mielestäni todella inspiroivia mielikuvitukselle, sillä niiden rönsyilevä sekasorto on monitulkintaista. Ne voivat olla aggressiivisia tai pysähtyneitä vain pienillä muutoksilla värimaailmassa. Myös maaliroiskeiden dynamiikka kankaalla vaikuttaa kokemukseen. Jos roiskeet ovat teoksessa hyvin tiuhaan, minusta tuntuu että siinä on paljon vauhtia ja tunnetta. Harkitummat maalin vedot taas rauhoittavat silmän kulkua elementistä toiseen.



Kuva 3 Ryan McGinley, Mellow Meadow, 2012



Kuva 4 Jackson Pollock, Number 14, 1948

Käytin Pollockia inspiraationani kevään 2014 naistenvaatemallistossani, johon loin vapaasti maalattuja kankaita. Pollockin vapautunut tyyli työstää taidettaan inspiroi minua rosoisesti maalatun kankaan luomiseen (kuva 5). Hänen töissään eivät näy epäonnistumisen pelko tai epäröinti, vaan jokainen maalitahra on osa kokonaisuutta. Antauduin flow-tilaan, työstäen kangasta ilman tarkkaa ennakkosuunnitelmaa. Flow-tilalla tarkoitan työskentelytapaa, jossa toimitaan hyvin intuitiivisesti ja annetaan prosessin soljuja eteenpäin vapaasti. Flow-tilan voikin määritellä syväksi keskittymisen tilaksi, joka tuot-

taa mielihyvää ja on vaivaton. Tilaan liittyy itsevarmuutta ja syvää ymmärrystä omaan tekemiseen. (Csikszentmihalyi, 1990, 114–118.) Vapauden tunne oli mahtava, sillä minulla on ollut aina eräänlainen valkoisen paperin pelko. Pelkään epäonnistuvani ja joutuvani aloittamaan työn uudestaan. Mielikuvani Pollockin taiteesta oli osa myös mallistoni konseptia.



Kuva 5 Työskentelyä naisten malliston parissa

Konseptin taustatarina liittyy vahvasti nuoruuteen ja sen aiheuttamaan levottomuuteen. Kehitin naishahmon, joka opiskelee taidetta ja on hieman etäännytynyt todellisuudesta. Naisen elämään liittyvät vapaus, levottomuus ja kapina. Hän on vahva ja itsevarma eikä pyytele anteeksi olemassa oloaan. Mallistoon liittyy myös hauskanpito, mikä näkyy rennoissa vaatteissa ja väreissä. Luulen että hahmo oli osa itseäni ja ehkä myös sitä, mitä jostain syystä muissa kadehdin, niin sanottu ”alter ego” epävarmalle minälleni. Mielestäni taiteellisessa tuotannossa voikin usein nähdä selkeitä kuvia sen tekijästä.

Abstraktin taiteen lisäksi minua kiehtoo naiskuvaa käsittelevä taide, jossa kohdataan nykynaisen rooli provosoivallakin tavalla. New Yorkissa toimivan Monica Ramosin töissä on feminististä kritiikkiä. Ramosin vesiväritöissä yhdistyy pehmeä värimaailma johonkin ajatuksia herättävään aihepiiriin. Ramosista enemmän taiteellisen tutkimukseni ohessa, sillä hänen teoksensa ovat osa moodboardiani. Vastakohtilla leikkiminen on aina kiehtonut minua, niin taiteessa kuin suunnittelussakin. On mielenkiintoista tasapainoilla pehmeän ja kovan välillä sekä rikkoa ilmiselvän kaavaa. Koen usein tuntevani sisällä enemmän, mitä ulkopuolelle näkyy. Kuvataide antaakin minulle kanavan miettiä ja tuntea ilman painetta purkaa kokemukseni sanoiksi.

2.4 Psykye ja emotionaalinen havainnointi

Emotionaalisuus on tärkeää, kun katsotaan taidetta ja pyritään subjektiiviseen kokemukseen. Se on myös olennaista, kun käytetään kuvataidetta suunnitteluprosessin metodina. Tuomikoski määrittelee psyyken ”aistimusten, tunteiden ja tahdon henkiseksi kokonaisuudeksi”. Ihminen elää paikka- ja aikaulottuvuudessa, mikä rajaa asioiden olemassaolon näiden elementtien ympärille. (Tuomikoski, 1987, 68.) Määrittelin tämän omin sanoin niin, että aika ja paikka ovat konkreettisia asioita, jotka määrittelevät kaikkien itsensä tiedostavien eliöiden todellisuuden. Se miten todellisuus meille aukeaa on mielestäni henkilökohtaista. Kuka on sanomaan, mikä on totta ja mikä ei. Joillekin jumala on auktoriteetti, joillekin se on tiede. Valinnat ohjaavat siis niin todellisuuttamme kuin persoonallisuuttamme.

”Maailma kulkee ihmisen lävitse jatkuvasti” (Houessou, 2010, 121). Taiteellinen prosessi sitoutuu myös aikaan ja paikkaan, joten siihen vaikuttavat aina taiteilijan ympäristöstä tulevat kokemukset, ajatusmaailmat ja tunnetilat. Jaana Houessou kertoo taiteellista prosessia käsittelevässä kirjassaan teostensa kehittyvän samaan suuntaan henkilökohtaisen elämän kanssa. Toisinaan hän taas tunsu ulkopuolisuutta teoksiinsa, kun

esiin tuli jotain yllättävää tai hänelle itselleen vierasta. (Houessou, 2010, 12.) Mallistoissani on myös usein ainesta omasta elämästäni. Tällä hetkellä minusta tuntuu, että haluan tuoda muille värikkyyttä ja mahdollisuutta irtautua arjesta, sillä kaipaan pukeutumisen tuomaa iloa. Suomen talvi luo niin paljon haasteita pukeutumiselle, että oma persoonallisuus helposti kärsii. Minulla ympäristö siis aiheuttaa vastareaktion, koska kaipaan pois kylmyydestä.

Havainnot ympäristöstämme voidaan jakaa tietävään (kognitiivinen), aistillistunteenvaraiseen ja tahtovaan psyyken ulottuvuuteen. Persoonallisuustyypeissä tämä näkyy emotionaalisenä, järkipäisenä ja tahtovana ihmistyyppinä. Emotionaalinen havainnointi on relevantein tutkimukseni kannalta, sillä se on keino jolla tutkimme taidetta ja esteettisiä aistimuksia. Emotionaalisessa havainnossa aika- ja paikkaulottuvuudet yhtyvät. Emme vain totea havaintoa olevaksi vaan jäämme katsomaan taideteosta pidemmäksi aikaa. Tämä luo siihen tunnesiteen ja sysää liikkeelle subjektiivisen kokemuksen. (Tuomikoski, 1987, 69.) ”Esteettiset ja elämykselliset havainnot synnyttävät linkkejä visuaalisen aineksen ja ajatusten välille” (Houessou, 2010, 123).

2.5 Muisti ja mielikuvat

Tämän otsikon alla käsittelen seuraavia käsitteitä, jotka liittyvät muistiin ja mielikuviin: mielikuviutus, muistijälki, valikoiva muisti, eideettinen muisti, synestesia ja alitajunta. Muisti on olennainen osa luovuutta, sillä mielikuviutus ja mielikuvat ovat uuden luomisen lähtökohtia. Tuomikoski määrittelee muistin aistien, hermoston ja aivojen yhteistoiminnan tuotokseksi. Kun sama informaatio toistuu monta kertaa, muisti auttaa meitä oppimaan. Tiivistettynä aivoissa olevat hermosolut alkavat impulssin saadessaan muuttaa vieressä olevien solujen tilaa samankaltaiseksi. Näin solut järjestäytyvät uudelleen ja syntyy muistijälkiä. Tuomikoski käyttää esimerkkinä vierasta kieltä, joka voi aluksi tuntua sekavalta puurolta, mutta sanojen toistuessa useita kertoja pystymme erottamaan sanat toisistaan ja toistamaan ne. (Tuomikoski, 1987, 100.)

Arnheimin sanoin taiteilija muokkaa sisäistä ideaansa objektista tai eliöstä vastaamaan omaa mielikuvaansa. Tämä muistinvarainen kuva on siis hyvin henkilökohtainen kokemus siitä, mikä on totta ja mikä ei. (Arnheim, 1967, 97.) Piirustukseni esimerkiksi ananaksesta saattaa olla hyvin erilainen kuin ystäväni muistinvarainen kuva kyseisestä hedelmästä. Muisti voi olla myös valikoivaa ja muokata kokemuksestamme positiivisemmän tai negatiivisemmän kuin se oikeastaan oli. Muistikuvia voi siis värittää halu-

tun laiseksi saavuttaaksemme omaa etua. Tämä tekee ihmiskunnan luottamuksesta totuuksiin ja faktoihin huvittavaa, sillä todellisuutemme on ihmisen rakentama kokonaisuus. Houessou kuvailee muistia horisontin tapaan kutoutuneeksi verkoksi, jossa kokemukset ja aistihavainnot verkottuvat. ”Ajatusten, aistimusten ja muistojen tiet kulkeutuvat ristiin nykyisyyden kanssa”. (Houessou, 2010, 143.) Muisti siis vertaa jo koettua nykyisyyteen, siksi se on niin hauras totuudeltaan.

Muistan helposti hyödyttömiä yksityiskohtia, mutta en muista tärkeitä päivämääriä tai ihmisten nimiä. Kasvot muistan kuitenkin aina, ja vaikkapa minkälaiset kengät oli vieressäni istuvalla henkilöllä ratikassa. Valokuvamuistia kutsutaan eideettiseksi muistiksi. Se tarkoittaa sitä, että ihmisellä on kyky tuottaa suora muistijälki lyhytaikaiseen muistiin ilman toiston tarvetta. (Arnheim, 1969, 102.) Valokuvamuisti liittyy usein lapsuuteen, sillä silloin muisti ei ole vielä kuormittunut. Joillakin taito säilyy, mutta useimmilla sen korvaa valikoiva muisti. (Tuomikoski, 1987, 109.)

”Jotta todella muistaisi jotakin, asiaan täytyy eläytyä” (Houessou, 2010, 138). On vaikea muistaa kaikkea, mutta jos sen muistaminen herättää tunteita, en tule sitä ikinä unohtamaan. Muistan vieläkin, miltä näyttää alkusyksyn indigon siniseksi värjäytynyt ilta Amsterdamissa. Valojen oranssi ja ravintoloiden sisältä tulviva lämmin punainen valo sekoittuvat pehmeään siniseen. Tämä loi hämmästyttävän samanaikaisen valon ja pimeyden yhdistelmän. En ollut koskaan kokenut vastaavaa valoa ja sen muisteleminen tuottaa edelleen kutkuttavaa tunnetta vatsanpohjassa. Tarvittaessa pystyisin toistamaan tämän väriharmonian suunnittelijan työssäni, niin syvälle sen muisto on juurtunut.

Mielikuva on muistin jälkituote. Se voi olla konkreettinen kuva asiasta tai eliöstä. Mielikuva voi olla myös visuaalinen näky jostain abstraktista eli todellisuutta jäljittelemättömästä asiasta, kuten tunteesta tai vaikkapa vapauden käsitteestä. Mielikuvat toimivat keinona visuaalisen tutkimukseni sekä mallistoni suunnittelun pohjalla. Taiteilija käyttää hyväksi mielikuvia viestiessään katsojan kanssa, ja vaatesuunnittelija käyttää mielikuvia myydäkseen kuluttajalle tuotteita. Se, onko mielikuvien viestintä katsojalle onnistunutta, jakaa mielipiteitä. Onko epäonnistunutta, jos katsoja ei ymmärrä taideteoksen informaatiota niin kuin tekijä on tarkoittanut? Vaatesuunnittelijalle onnistuneen mielikuvan viestiminen kohderyhmälle vaikuttaa positiivisesti myyntiin. Kuluttajan on nähtävä tuote itsensä päällä eri tilanteissa ja pidettävä sitä vaatekaappinsa kulmakivenä. ”Hyvällä kaupallisesti menestyvällä luovalla suunnittelulla ja taidokkaasti tuotetulla tuotteel-

la on käyttötarkoituksensa lisäksi tietynlainen henki, taustafilosofia” (Karppinen, 26, 2009).

Luomme jatkuvasti jotain muistimme perusteella. Taiteilija pystyy halutessaan maalaamaan mitä tahansa muististaan, ilman että kyseinen asia toimii konkreettisesti maalauksen mallina. Suunnittelijana taas pystyn luomaan uusia muotoja ja asukokonaisuuksia muistini perusteella. Alitajuntani rekisteröi jatkuvasti visuaalista informaatiota huomaamattani. On erikoista huomata jonkin tietyn yksityiskohdan toistuvan omissa sekä toisten suunnittelemisissa mallistoissa ilman, että niitä on etukäteen nähnyt. Tämä on muodin puolella usein onnistumisen hetki, sillä suunnittelijan on oltava trendien ennustaja ja edelläkävijä. Välillä se tuntuu myös pettymykseltä, sillä jokin idea on tuntunut hyvin omaperäiseltä, mutta se onkin ollut ilmassa helposti kaikkien poimittavissa.

”Jos maalaus alleviivaa omat merkityksensä, ei katsojalle jää muuta tekemistä kuin katsominen” (Houessou, 2009, 61, Ingarden, 1931). Yhdyn Ingardenin väitteeseen, sillä taideteoksen kokemukseellisuus tekee sen jättämistä aukoista tärkeitä teoksen arvolle. Tuomikoski mainitsee kirjassaan, että taiteilijalle on tärkeää saada teoksensa ymmärretyksi, mikä on totta, sillä ilman havaintoa ei ole teosta. Mutta mielestäni hyvä taideteos jättää ilmaa omille tulkinnoille. Teoksia ei haluta pureskella valmiiksi niimeämällä tai selittämällä teoksen taustoja. Niin kuin Emma Ainala totesi Galleria Huudon haastattelussa teostensa merkityksistä:

”No ei ne kerro mistään ne on maalauksia. Tai ne voi ”kertoo” esim. siitä mimmosta on kieriskellä itsesäällissä pms oireissa, kun on ite vaan niin pohjaton kaivo ja kypsytön rakastamaan et mikään ei koskaan riitä. Tai sit ei ollenkaan siitä. Vaan siitä miten mä ikävöin jotain pysäytettyä kuvaa elämästä. Tai siitä että et maalatessani iloitsen lapsellisesti siitä miten ”maalin olemus imitoi luontoa tai sittenkin on sen kaltainen.” (Galleria Huuto, 2014.)

Sekä kuvataiteilija Emma Ainala että Pirjo Seddiki kertovat maalaustekniikan elämyksellisyydestä omassa taiteessaan. Taiteilijalle saattaa olla tärkeämpää värin olemus ja rakenne ilman, että sillä on mitään syvempää merkitystä hänelle. (Seddiki, 2012, 36.) Nostin esille yllä olevan Ainalan haastattelun katkelman, sillä se kertoo ihanan rehellisesti hänen suhtautumisestaan taiteeseensa. Ainala ilmaisee jopa hieman varhais-teenimäisellä uhmalla, että hänen maalauksensa ovat vain maalauksia, joten turha lähteä syvällisesti niitä analysoimaan. Taiteilija toisaalta melkein kumoaa itsensä kuvaillemalla ronskisti inspiraation lähteitään, kuten itsesääli ja kykenemättömyys rakastamaan. Hän sanoo kokevansa lapsellista innostusta, miten maali imitoi luontoa tai on

sen kaltainen, mikä mielestäni viittaa tähän Seddikin mainitsemaan tekniikan elämykseen. (Galleria Huuto, 2014.)

Hienoa ihmisyydessä on mielikuvituksemme ja kykymme surffailla vapaasti aika- ja paikkaulottuvuudessa. Mielikuvitus on myös välineemme luoda fantasiaa ja esimerkiksi painajaismaisia kauhuelokuvia. Muisti toimii vain impulssina luomuksillemme, joita muokkaamalla voimme luoda ennennäkemättömiä asioita. Keksiessään jotain uutta se aina muistuttaa jotain olemassa olevaa, sillä luovuus ei voi lähteä liikkeelle tyhjästä. Voimme yhdistää tietämiämme asioita uusiksi kokonaisuuksiksi. (Arnheim, 1969, 104.) Kuten Satu Maaranen (2012, 9) yhdisti maiseman konseptin vaatteeseen. Maarasen opinnäytetyötä käsittelen tarkemmin suunnittelijan intuitiivisen työskentelyn kohdalla. Yleensä oma mielikuva on totuutta jännittävämpi. Vaikka olemme tottuneet tiettyihin lainalaisuuksiin, voimme löytää arkisistakin asioista outoa ja tuntematonta.

Näkö on aisteistamme dominoivin, joten meillä on mahdollisuus tuottaa muistinvaraisia näköaistimuksia eli mielikuvia. Toki mielikuvia voi tuottaa myös musiikki, mutta uskon että ne silti ilmenevät jonkinlaisina visuaalisina välähdyksinä. Synesteettiset ihmiset käyttävät monia eri aisteja samanaikaisesti, esimerkiksi yhdistämällä numerot väreihin, makuihin tai tunteisiin. Ärsyke, joka normaalisti koettaisiin vain yhdellä aistilla, koetaankin useamman aistin toimesta; synestesia tarkoittaa aistimusten sekoittumista. (Schali, 22.4.2003.)

Synestesia eroaa metaforisesta mielikuvan muodostamisesta, josta puhuin taiteen näkemisen yhteydessä. Synesteettinen kokemus on usein yksinkertaisempi ja emotionaalisuudeltaan voimakas, jopa pakkomielteisyyttä aiheuttava. Syyt kokemukselle ovat epävarmoja, mutta niiden tunnetaan tapahtuvan aivojen limbisessä järjestelmässä, jossa tapahtuvat myös muisti ja tunnetilojen muodostuminen. Synestesia liitetään usein luovuuteen, mutta se voi kuitenkin tapahtua kelle vain. Nykyään ajatellaankin, että synestesia on enemmänkin normaali muistinvarainen tapahtuma, jonka voi laukaista jokin erityinen tila. (Schali, 22.4.2003.) Voisiko luovaan flow-tilaan liittyä tietynlaista synestesiaa?

Alitajuntaan jää paljon muistijälkiä kokemuksistamme, joita ei pysty jälkikäteen nimeämään konkreettisesti. Tiedostamattomat havainnot ovat varastossa, josta ne saattavat ponnahtaa esille inspiraation lähteeksi. Houessou puhuu samasta ilmiöstä kuvaillessaan taidemaailman vaikutusta omaan taiteeseensa (Houessou, 2010, 81). Taide ja visuaalisuus ovat niin vahvasti läsnä elämässä, että niistä jää paljon informaatiota mie-

likuvituksen käsiteltäväksi. Voisin myös kutsua tätä taidemaailman visuaaliseksi hiljaiseksi tiedoksi tai aktiiviseksi visuaaliseksi havainnoimiseksi.

Mielikuvitus ja muisti vaikuttavat alitajuntaamme sekä unimaailmaan. Visuaalisuus on minulle niin tärkeä elementti, että näen usein hyvin yksityiskohtaisia ja mielikuvituksellisia unia. Valveilla ollessani luon jatkuvasti jotain uutta, joten alitajuntani tekee paljon suunnittelutyötä puolestani. Luulenkin, että imen sisäänini niin paljon aistillista informaatiota, että tarvitsen uniaikaa myös tiedon prosessointiin. Alitajunta heijastaa omia uskomuksiani, muistojani ja tottelee minun sille antamiani käskyjä. Unipäiväkirjan pitäminen olisi mielestäni mielenkiintoinen tapa tutkia omaa suunnitteluprosessia ja löytää uusia ideoita. Asta Raami mainitseekin ongelmien ratkaisumallin, jossa haluttu kysymys muodostetaan selkeäksi lauseeksi ennen nukkumaan menoa ja luotetaan alitajunnan ongelmaratkaisukykyyn. Aamulla mielestä nousseet kuvat ja symbolit kirjoitetaan ylös tai piirretään. (Raami, 2004, 38.)

2.6 Intuitio ja hiljainen tieto

Intuitio on aistien ja kokemusten tuottamaa tietoa. Kirjassa *Luova työ tutkimuksen kohteena* Seija Karppinen kuvailee tätä alitajunnasta nousevaa tietoa ”hiljaiseksi tiedoksi”, jota asiantuntijalla on sisällään enemmän kuin hän tietääkään. Tämä tieto on vaikea pukea sanoiksi, mutta se ohjaa konkreettiseen tietoon perustuvaa ajattelua ja auttaa suunnittelijaa sekä taiteilijaa luovassa ongelmanratkaisussa. (Karppinen, 2009, 27.) Tämä hiljainen tieto voi myös välittyä taideteoksesta katsojalle tai sen tutkijalle. Se liittyy taiteen teon prosesseihin, emootioihin, intuitioon ja kuvanlukutaitoon.

Taideteollisen korkeakoulun tutkija Asta Raami on tutkinut intuitiota niin opinnäyteyössään kuin vuoden 2014 väitöskirjassaan. Hän kokee, että intuitio on hyödyntämätön voimavara ja että sitä tulisi opettaa kouluissa jo varhaisessa vaiheessa. Hän sanoo, että intuitio poikkeaa tavallisesta järjestä, se on jotain korkeampaa ymmärrystä. Prosessin alkuvaiheissa tehtyjä valintoja on välillä vaikea perustella sanallisesti, sillä intuitio on näyttänyt sille oikean suunnan. Raami kokee intuitiivisuuden olevan harjoitettava ominaisuus, kuten taiteen näkeminen ja kokeminen. Hän kehottaa hyödyntämään intuitiota ongelmaratkaisussa muodostamalla kysymyksen selkeästi ja sanomaan se itselleen ääneen. (Raami, 2004, 39.) Intuition löytäessä ratkaisun ongelmalle jälkitunne on aina hersyvä. Itselläni tuntuu vahva ilon tunne rinnassa, joka vastaa mielestäni ihastu-

misen tunnetta. Itsevarmuuteni jatkaa prosessia kasvaa ja koen, että olen asian ytimessä.

Tutustuin Kuvataideakatemiasta valmistuneen Erkki Nampajärven opinnäytetyöhön intuitiosta ja kuvataiteesta. Hän kuvailee intuitiota tunteeksi, joka voi sekoittua pakkomielteeseen tai pakonomaiseen mielijohteeseen. Oikeanlainen intuitiivinen tunne antoi hänelle aikaa ja toi levollisen mielen, mutta pakkomieltainen mielijohde loi levottomuutta. Tunteen jälkeen on tyhjä olo, koska ihminen aivan kuin irtaantuu reaalimaailmasta ja toimii vain mielitekonsa varassa. (Nampajärvi, 2009.) Samaistuin tähän Nampajärven kuvaukseen mielijohteen ja intuition erosta, sillä toimin usein liiankin spontaanisti mielijohteiden varassa. Välillä spontaanisuus on hyvä asia, sillä se aukaisee paljon ovia ja tekee elämästä jännittävää. Mielijohde taas jyrää järjen ja jälkituotteena on vain henkinen ”krapula”.

Satu Maarasen opinnäytetyö *Vaate maisemassa – Tutkielma vaatteen ja maiseman suhteesta* tutkii maiseman ja vaatteen visuaalista suhdetta muuttuvassa maisemassa (Maaranen, 2012, 9). Työ on mielestäni hyvä ulkopuolinen esimerkki intuitiivisesta prosessista vaatesuunnittelijan näkökulmasta. Maaranen tutkii mielenkiintoisella tavalla sitä, kuinka vaatteella halutaan joko hukkaa tai erottua ympäristöstä (kuva 6). Hänen työnsä poimii esimerkkejä epäsuorasti vaatetukseen liittyvistä ilmiöistä, kuten ympäristötaiteesta, camouflage-ilmioistä, maisemamaalauksesta sekä maisemasuunnittelusta. Hän käyttää hyväkseen myös muodin historiaa sekä suomalaista kuosisuunnittelua.

Maaranen toteutti mallistonsa tutkimuksen teoreettisen osuuden pohjalta. Koin samastuvani Maarasen tapaan työskennellä lukiessani suunnitteluprosessin raporttia, sillä prosessi on mielestäni hyvin intuitiivinen ja emotionaalinen. Suunnittelun pohjana toimii myös niin sanottu tieteellinen pohja, jonka Maaranen oli löytänyt tutkimusta tehdessään. Maisemasuunnittelusta nouseva teema, miten luonto ja teos sulautetaan toisiinsa, tuli näkyä myös Maarasen mallistossa. Konseptissa oli kuitenkin paljon suunnittelijan omaa tunnetta ja sielunmaisemaa. ”Matalassa rantavedessä kahlatessa hiekka jalkojen alla on kuin samettia” (Maaranen, 2012, 50).



Kuva 6 Satu Maaranen, Vaate maisemassa -mallisto, 2013

Hän halusi tehdä perinteisestä maastokuvioista oman versionsa käyttämällä omia muistojaan liittyen metsään, minkä johdosta värimaailma oli enemmänkin usvaa, mutaa, tiikusadetta ja aaltojen kuohuja. Hän myös kuvitteli, miltä näyttäisi metsämaisema auringon laskiessa horisontin taakse. Maaranen muunsi siis aikaisemmin armeijaan liittyneen ilmiön joksikin elämykselliseksi ja tunteelliseksi. Suunnitteluprosessin vaiheet tuntuivat mielestäni intuitiivisilta Maarasen työskennellessä siluettien kanssa muotoilunuken avulla. Vaatteen muodon ja printin suhde tuntuivat aivan kuin tapahtuvan itseltään ja vaivattomasti. ”Etenin luonnostellen ja mallinukan päälle muotoilemalla samalla kun suunnittelin kuosien värejä, hioin painotekniikkaa ja tein kuosikokeiluja eri materiaaleille” (Maaranen, 2012, 51).

Muodin ennustaminen on osa vaatesuunnittelijan työtä. Se on intuitiivinen prosessi, johon liittyy vaatesuunnittelijan hiljaista tietoa, selittämätöntä aavistusta. Tulevaisuuden tutkimisessa intuitiivisuus on tunnepohjaista, josta järkeen yhdistämällä saadaan ennustava kokonaisuus. Tietoa haalitaan jatkuvasti ympäristöstä ja alitajunnasta, johon muistijäljet tallentuvat. Koska prosessi on intuitiivinen, siihen liittyy henkilön oma elämänkatsomus ja näkemys, mikä tekee siitä erehtyväisen. Ana Nuutinen kuvailikin enakoimista taiteeksi, sillä siihen liittyy samankaltaisia prosesseja kuin taideteosten te-

kemiseen. (Nuutinen, 2004, 37.) Trendien ennustaminen ei etsikään absoluuttista totuutta vaan mahdollisuutta uuteen.

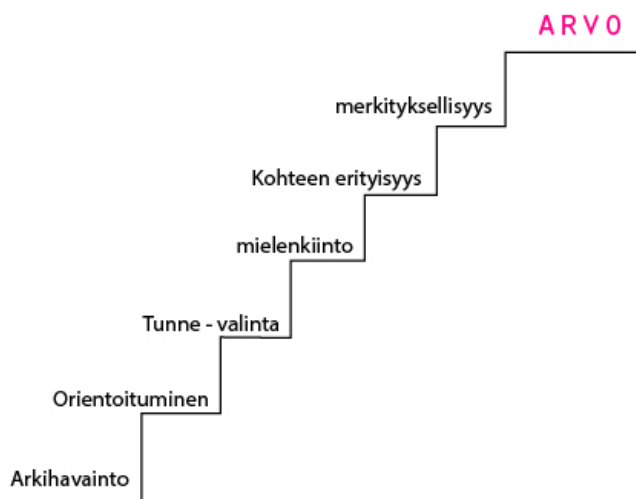
Nuutinen mainitsee myös tärkeän tiedon käsitteen, joka liittyy niin taiteilijan kuin suunnittelijankin työhön. Implisiittinen tieto sijoittuu intuition ja rationaalisen, ekspliiittisen tiedon välille, joka on järkipäistä ja helposti jaettavaa tietoa. Sen päämäärä on ymmärtää jotain epäsuorasti esitettyä asiaa rivien välistä. (Nuutinen, 2004, 116–117.) Implisiittinen tieto on mahdollisuus mielikuvitukselle ja mielikuville. Vaatesuunnittelija voi käyttää tietoa hyväksi inspiroituaan uutta sesonkia varten. Keräämällä paljon visuaalista aineistoa olemassa olevasta muodista, katutyyleistä ja kankaista voi suunnittelija löytää jotain uutta pinnalle nousevaa. Aineistosta saattaa löytyä myös yllättävä yhtenäisyys, joka viestii selkeästi tulevasta sesongista.

2.7 Tunne ja taide

Sanoja tunne, tunteet voidaan selittää yksinkertaisesti asioiden ja ilmiöiden minäkohtaisuutena. Tunne osoittaa, millä on ihmiselle merkitystä subjektiivisella tasolla. (Tuomikoski, 1987, 121.) ”Tunne ei synny tyhjästä”, toteaa Tuomikoski (1987, 146), millä hän viittaa tunteen prosessinomaiseen luonteeseen. Aistit aktivoivat tunnereaktion, joka orientoitumisen kautta johtaa valinnan tilanteeseen. Toteamme muistimme avulla havainnon tutuksi tai tuntemattomaksi. Jos havainto on mielenkiintoinen, se saavuttaa merkityksellisyyden tason muodostuen meille arvokkaaksi. Taideteoksen arvo on juuri sen tunteita herättävässä laadussa. (Tuomikoski, 1987, 147.)

Houessou mainitsee kirjassaan filosofi Wolfgang Welschin esteettisen ajattelun mallin, jossa ajatus lähtee liikkeelle yksinkertaisesta havainnosta eli niin sanotusta arkihavainnosta. Seuraavaksi havaitsijan mieli mielikuvituksen avulla tekee siitä merkityksellisen, ja ajattelu jatkuu syvemmälle tasolle. Kolmanneksi havaitsija pohtii eri näkökulmia näkemäänsä ja reflektoi oman elämänsä siihen. Viimeisenä havaittu asia saavuttaa laajemman konseptin ja alkaa irrottautua alkuperäisestä lähteestään. (Houessou, 2010, 123, Welsch, 1991, 166.) Varsinkin Welschin teoria tuntuu referoivan kuvataidelähtöisen suunnitteluprosessin metodia, sillä löydän siitä myös lopullisen irrottautumisvaiheen. Tämä vaihe johtaa suuremman merkityksen äärelle ja luo malliston/teoksen pohjalle tarinan. Yhdistin Tuomikosken ja Welschin ajattelun mallin yhdeksi havainnollistavaksi kaavioksi. Kaavio on portaikon muodossa, sillä prosessi on kasvava (kuva 7).

TAJUNTA- JA TIETOISUUSPROSESSI AISTIMUKSESTA ARVOON
 PORRASESIMERKIN AVULLA



Kuva 7 Tajunta- ja tietoisuusprosessi aistimuksesta arvoon

Yksinkertainen havainto voi vaikuttaa luovassa prosessissa aluksi irrationaliselta, mutta kun sen ääreen pysähdytään hetkeksi, ajatusprosessi käynnistyy. Kolmannen vaiheen reflektointi käyttää hyväksi käsittelemiäni emootioita, esteettisiä aistihavaintoja ja muistia. (Houessou, 2010, 124.) Malliston moodboard on mielestäni loistava esimerkki, miten yksinkertaisesta havainnosta muodostuu merkitys. Suunnittelija kerää inspiroivia kuvia kaikesta, mitä ympäristössään havaitsee, ja niistä muodostuu merkityksellisiä. Moodboard toimii karttana suunnittelijan luovalle prosessille. Jokainen kuva toimii muistijälkenä kohti haluttua lopputulosta. Katsoessani omia mallistojeni moodboardeja pysyn edelleen muistamaan, mitä jokaisella kuvalla tarkoitin. On tärkeää, että siihen sijoittaa vain ne kuvat, joilla on oikeasti merkitystä. Opiskelujeni aikana olenkin oppinut, että jokainen kuva tulisi pystyä selittämään ulkopuoliselle katsojalle.

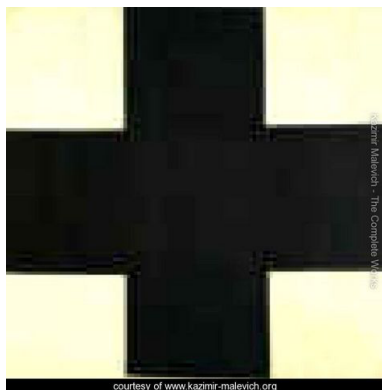
Herkkyyttä pidetään usein luovan henkilön luonteenpiirteenä. Minulla tämä herkkyys ilmenee kyvyssäni lukea muiden viestimiä tunteita ja persoonallisuuksia. Tämä kyky voi myös johtaa helposti oman äänensä kadottamiseen, mutta taiteen tulkinnassa herkkyys

on positiivinen piirre. Taito auttaa minua ymmärtämään helpommin asioiden merkityksellisyyttä ja syvyyttä. Moniulotteinen näkökyky on avoimempi laajalle ymmärrykselle. Ehkä voisikin sanoa, että luova mieli ymmärtää toista luovaa mieltä paremmin.

Törmäsin Työterveyslaitoksen artikkeliin erityisherkeitä ihmistyypeistä. Tällainen henkilö on erityisen sensitiivinen ympäristön äänille, valoille, uutisille, omille ajatuksille ja tunteille. Tämä johtuu hermoston herkästä reagoitakyvystä eikä niinkään aistien paremmuudesta. (Ritaranta, 2014.) Artikkelini on enemmänkin keskittynyt työviihtyvyyteen, mutta mielestäni se sopii pohdintani tueksi luovan ihmisen erityislaatuudesta herkkyydestä. MTV:n haastattelussa (Aarnio, 2014) kirjailija Jaana Satri puhuu kirjastaan *Sisäinen lepatus – Herkän ihmisen tietokirja* sekä avaa erityisherkän ihmisen käsitettä. Hän sanoo, että herkkyys antaa ihmiselle paljon, juuri esteettisellä tasolla. Herkät aistit nappaavat helpommin tuoksua, taiteen vivahteita ja muita aistiärsyksiä. Visuaalinen ja esteettinen puoli ovatkin hänen mukaansa asioita, joista herkät ihmiset nauttivat. (Aarnio, 2014.)

Vaatesuunnittelussa herkkyydestä on hyötyä trendien ja heikkojen signaalien nappamisessa. Heikot signaalit ovat trendejä ja ilmiöitä, jotka eivät ole vielä kaikkien nähtävissä. Niitä ei voi suoraan verrata mihinkään jo tapahtuneeseen, vaan ne ovat jotain aivan uutta. Näiden signaalien poimimiseen vaaditaan intuitiota ja edelläkävijän visionäärisyyttä. (Nuutinen, 2004, 22.) Herkkyys auttaa suunnittelijaa tekemään syvempiä havaintoja ympäristöstään ja huomaamaan nuo hiljaiset vaikuttajat. Nämä ihmiset eivät välttämättä ole muodin piirissä toimijoita vaan alakulttuurin edustajia.

Kirjassa *Taide ja kauneus – Johdatus estetiikkaan* (Pulliainen, Haapala, 1998, 55) kirjoittaja ilmaisee joidenkin maalausten olevan vailla tunnetilaa, käyttäen esimerkkinä kuvataiteilija Kazimir Malevichin *Black Cross* -teosta (1915) (kuva 8). Olen ehdottomasti eri mieltä siitä, että avantgardistiset ja yksinkertaiset maalaukset eivät ilmaisisi mitään tunnetta, se ei ole vaan ilmiselvästi havaittavissa. Tällaisen maalauksen kohdalla juuri katsojan kyky mennä teoksen sisälle luo yksinkertaisesta mustasta neliöstä moniulotteisen havainnon. Minua yksinkertaisuus kiehtoo, sillä se ei ole ilmiselvää vaan vaatii enemmän työtä. Yksinkertaisten vaatteiden suunnittelu ei ole helppoa, sillä niiden kohdalla voi usein tuntua, ettei ilmaisu ole riittävää. Mutta usein onnistunut selkeys ja harmonia luovat vahvemman lopputuloksen.



Kuva 8 Kazimir Malevich, Black cross, 1915

Olen huomannut, että minua kiehtoo traagisuus ja melankolia, sillä näissä tunnetiloissa löytyy eniten dramatiikkaa ja vaikuttavuutta. Kallistun usein samanlaisten aihepiirien pariin niin taiteessa, musiikissa kuin kirjallisuudessakin. Seksuaalisuus, naiseus, väkivalta, irrallisuus, nuoruus, pelko, välinpitämättömyys ja maailmantuho ovat kiinnostavia aihepiirejä, mutta niin ajattelee suurin osa nuorista taiteilijoista. Ehkä tämä onkin vain ajan kuvausta? Olemme levoton, vaativa ja informaatioähkyn turruttama sukupolvi, jolle mikään ei riitä. Minulle kuvataiteen katsominen on parhaimmillaan keino käsitellä näitä tunteita, joten sen vaikutus omaan luovuuteeni on väistämätön. Erkki Nampajärvi toteaa myös omassa opinnäytetyössään, että taiteilijoiden tehtävä on kuvata vallitsevaa yhteiskuntaa ja aikaa missä elämme (Nampajärvi, 2009).

Muoti heijastaa aikaansa jopa enemmän kuin taide. Muoti on tärkeä keino itsensä ilmaisemiselle ja kertoo paljon aikamme kulttuurista. Sen perusteella voi tehdä päätelmiä taloudellisesta tilanteesta ja vallalla olevista ideologioista. (Nuutila, 2004, 66–67.) Esimerkiksi vuosi sitten oli trendinä siirtyä takaisin yksinkertaisuuden ja luonnollisuuden äärelle, mikä näkyi käytännönläheisissä tuotteissa ja luonnonläheisyytenä arjessa. Itse tulkitsin trendiä perustila-ajatuksella, josta kerron lisää *Basic Space* – puettava veistos-projektini yhteydessä. Tämä yksinkertaisuuden trendi oli selkeästi vastareaktio interaktiivista ja yltäkylläistä yhteiskuntaa kohtaan. Ihminen halusikin yllättäen olla tavoittamattomissa ja tyytyä vähempään. Tämä vastareaktio on mielestäni toistunut usein muodissa ihmisten kyllästyessä kasvuun ja kehitykseen.

3 *Basic Space* – puettava veistos -projekti

Prosessi on tietyllä aikavälillä tapahtuvaa muutosta. Prosessi elää omaa elämäänsä kulkien välillä hitaasti paikallaan tai kiirehtien eteenpäin tunnekuohon ja inspiraation varassa. (Houessou 2012, 9.) Anttila kuvailee prosessia kehittymisen ja muuttumisen kehäksi, sillä sen aikana voi tapahtua mitä vaan. Prosessilla on yleensä tavoite, mutta luova prosessi tai itsensä kehittämisen prosessi voivat olla loputtomia. Luovassa prosessissa on paljon vaiheita, jotka eivät aina ole päämäärätietoisia tai järkipäisiä. Siksi prosessissa on hyvä joskus tarkastella vain avainkohtia tai käänteen tekeviä kohtia. (Anttila, 1998, 185.) Kerroin johdannossa *Basic Space* – puettava veistos -projektistani, joka on antanut minulle eväitä opinnäytetyöni visuaalisen tutkimuksen taustalle. Haluankin tässä luvussa avata tämän omalle suunnittelulleni käänteen tekevän prosessin, josta on myös hyötyä lukijalle metodini sisälle pääsemisen suhteen.

3.1 Prosessin käynnistys

Katsoessani Yasuaki Onishin teosta *Reverse Volume* (2012) tunsin heti erikoista yhteenkuuluvuutta taiteilijan kanssa (kuva 9). Olen huomannut nauttivani juuri japanilaisten taiteilijoiden teoksista, sillä niissä on usein käytetty yksinkertaisuuden ja hiljaisuuden vaikutuksen voimaa. Onishin maailma on kaunis, pysähtynyt ja herkkä. Hän osaa luoda mielestäni erityistä rauhaa ihmisen ympärille, viedessään tämän ikään kuin painottomuuden tilaan. Tilassa aika pysähtyy ja ulkopuolisen maailman vaikutus unohtuu. Onishin teokset ovat vahvasti vuorovaikutuksessa näyttelytilan kanssa. Taiteilija haluaakin teoksillaan luoda negatiivisia sekä positiivisia tiloja veistoksen ympärille. Esimerkiksi kiinnittämällä teoksen kattoon jättäen tyhjän tilan maatasolle. (Thisispaper, 2012.)

Tämä luo ajatuksen väärin päin asetetuista maan ja taivaan käsitteistä, mikä tekee teoksesta *Reverse Volume* aivan kuin leijuvan vuoriston. Taiteilija rakentaa teoksensa aina esitystilan mukaan, mikä tekee installaatioista uniikkeja. Havaitsin teoksen pysähtymällä miettimään sen kauneutta ja erityisyyttä. Kuten aikaisemmin käsitelty Tuomio-kosken teoria tuo ilmi, teos muodostui minulle mielikuvien kautta arvokkaaksi subjektiivisella tasolla. Kokemuksellisuus johtaa tulkintaan ja tulkinnan kautta pääsin aloittamaan oman visuaalisen prosessini. Ilman tätä pysähtymistä teos ei olisi muodostunut minulle arvoksi, ja se olisi jäänyt vain välähdykseksi alitajuntaani (vrt. kuva 7, Tajunta ja tietoisuusprosessi aistimuksesta arvoon).



Kuva 9 Yasuaki Onishi, *Reverse Volume*, 2009

3.2 Veistoksesta omaan työhön

Mielikuvani leijuvasta vuoristosta johtivat pysähtyneisyyden, piiloutumisen ja sisäisen hiljaisuuden aihepiireihin. Kuvittelin itseni veistoksen alle ikään kuin luolamaiseen tilaan, jossa olen yksin hiljaisuudessa. Pystyin melkein kuulemaan veden tippuvan kiviä kammioita vasten ja ajan pysähtyvän. Mielikuvista lähdin rakentamaan konseptia teokseni ympärille.

Etsin kuvia jotka viestivät tunnetilojani värein, muodoin ja pinnoin. Värien kohdalla on paljon niihin liittyviä stereotyyppisiäkin assosiaatioita, kuten punaisen aggressiivisuus ja sinisen surullisuus, mutta minua kiinnostivat enemmän kysymykset: väri vai värittömyys. Mielessäni värin vähyys on hiljaista ja kuvaa hyvin tätä luomaani ”perustilan” käsitettä. Hyvin nopeasti painottuikin mustavalkoinen maailma, joka on mielestäni viehättävä ja antaa teoksen tunteelle enemmän tilaa. Värikylläisyys vie helposti huomion prosessin emotionaaliselta sisällöltä.

Tarkoituksena oli myös löytää taiteilijoita, joiden ilmaisusta voisi löytää jotain samankaltaista. Löysin esimerkiksi valokuvaaja Ryan McGinleyn kuvasarjan, jossa ihmiset poseeraavat hyvin pieninä ja alastomina luolaston sisällä. Saga Sigurdardottirin valoilla leikkivät teokset sopivat visuaaliseen konseptiini ja inspiroivat minua lopulliseen valokuvaan. *Reverse Volumen* avaruus ja painottomuus toivat intuitiivisesti mieleen univer-

sumin ja maapallon. Käytinkin moodboardissani (kuva 10) mannerlaattojen muotoja, viitteitä suuriin valtameriin ja avaruudesta kuvattuihin kaupunkien valoihin. On mahtavaa, kuinka löytäessä uusia visuaalisia lähteitä mielikuvat vahvistuvat, ja kuvista löytyy koko ajan lisää painopistettä projektille.

Prosessiin kuului myös tarinan avaaminen sanallisesti, mihin minusta tuntui luontevimmalta tarttua lyhyin adjektiivein. Käytin samaa sanallistamisen tekniikkaa tämän visuaalisen tutkimuksen yhteydessä. Kuva ja sanat kulkivat rinta rinnan, vaikka mielestäni silti kuvallisuus oli prosessissani merkittävämpää. Jaana Houessou koki tärkeäksi tuoda visuaaliseen prosessiinsa sanallisia ajatuksia, joita hän kirjoitti itselleen ylös. Nämä sanat olivat myös lyhyinä kirjoituksina esillä hänen taidenäyttelyssään *Aukot*. Hänen tarkoituksenaan ei ollut kuvan selittäminen tekstillä vaan avata lisää kysymyksiä itselleen ja katsojalle. (Houessou, 2010, 44, 72.)



Kuva 10 Basic Space -moodboard (kuvien lähteet lähdeluettelossa)

”Vuorovaikutus, yksinäisyys, yhteys, tasapaino, emotionaalisuus, hiljaisuus, pysähtyneisyys, pehmeä, luonnollinen, yksinkertainen, esteettinen, orgaaninen, painoton, varjon ja valon leikki, maa, ilma” (ote Luonnoskirjastani 2013)

Mielen assosiaatioiden lisäksi tutkin veistoksen muotoa piirtämällä sen sisäisiä ja ulkoisia linjoja. Harjoitusten avulla veistos muuttui muodoltaan konkreettisemmaksi. *Rever-*

se *Volume* muistuttaa ulkolinjoiltaan suurta pilveä tai määrittelemätöntä massaa, minkä johdosta päätin käyttää täyteläisiä mutta kevyitä materiaaleja. Tein erilaisia pinnanmuotojen hakemistehtäviä käyttäen hyväksi harsoja, pumpulia, läpinäkyviä materiaaleja sekä villaa. Käytin myös kollaasimenetelmää hahmotellessani teoksen muotoja. Kollaasitekniikalla yhdistelin moodboardini kuvista luonnostelmia ihmishahmojen päälle. ”Jokainen materiaalin valinta on ratkaisu, joka suuntaa teosta jollain tavalla” (Houessou, 2010, 70).

3.3 *Basic Space* -projektin yhteenveto

Nimesin työni: *Basic Space* eli perustila. Se on elämän tehdasasetus: uusi alku, unen rajatila tai mielen tyhjä huone. Tämä perustila muistutti mielikuvissani ajatusta kolmannesta ulottuvuudesta, jossa ihminen on vailla aikaa ja paikkaa. Siellä on mahdollista olla missä vain ja matkustaa ajassa taaksepäin. Havahduin työni loppumetreillä uskottomaan onnistumisen tunteeseen, kun tajusin konseptini elementtien toimivan harmonisesti yhteen. Minä onnistuin luomaan konseptin ja esineen, joka kosketti ihmisiä.

Mallini tunsu etäisyyttä muuhun maailman pukeutuessaan tämän pehmeän pilven sisään. Minulle tämä interaktiivisuuden luonti oli tärkeää, sillä halusin saattaa tunne-elämyksen myös fyysiselle tasolle. Tämä oli myös yksi Yasuaki Onishin arvostamista elementeistä omissa installaatioissaan. Onishi halusi saada ihmiset vuorovaikutukseen teoksen kanssa kehottaen heitä pysähtymään installaation alle. Interaktiivisuus on nykyaikainen tapa vaikuttaa, sillä mielestäni ihmiset haluavat olla yhä enemmän kontaktissa ympäristönsä kanssa.

Oli vaikeaa katsoa taaksepäin vanhaa prosessia opinnäytetyötä varten, sillä kaikki harhapolut ja epäroinnit olivat haihtuneet muististani. Sain kuitenkin kerättyä suunnittelu-prosessille tärkeät vaiheet prosessikaavioon muotoon, josta oli hyötyä lähtiessäni tutki-
maan Emma Ainalan teosta. Myös Houessou puhuu tästä sanallistamisen vaikeudesta, kun prosessi on jo tapahtunut. Tein tietenkin luonnoskirjaa, joka on vielä tallella, mutta konkreettista ajatusten päiväkirjaa en tullut tehneeksi. Sen ajattelin tehdä tämän opinnäytetyön yhteydessä, sillä koen että oman luovuuden kehittämiseni jatkuu myös tulevaisuuden projekteissa. Lopputulos ja luova prosessi ovat taiteen tekijälle pääasioita, joten omaan työhön saattaa olla vaikeaa ottaa sanallistamisen vaativaa etäisyyttä (Haveri, 2012, 26). Joskus tuntuukin siltä, että on vaikeaa kuvailla sanoin esimerkiksi omaa

suunnitteluprosessia, sillä siihen liittyy paljon tuntemuksia, joille on vaikea löytää nimeä. Mieli tarvitsee aikaa ensin prosessoida näkemämme oikeaan konseptiin.



Kuva 11 Basic Space -projekti, 2013

En ollut aikaisemmin ymmärtänyt, kuinka suuri voimavara suunnittelulle taide voisi olla. Olin tietenkin kouluprojekteissani käyttänyt taideteoksista inspiroituneita värimaailmoja sekä visuaalista konseptia kuvaavia valokuvia, mutta nyt teos olikin lähtökohtani. Huomasin projektin aikana, että koen usein helpommaksi tuoda tuntemuksiani esille visuaalisesti kuin sanallisesti. Tästä syystä mallistojeni ulkoinen konsepti saattaa olla vaikuttavampi kuin verbaalinen tarina sen takana. Tämän tyyppiset kokemukset ovatkin tärkeä osa ammatillista kehittymistä, sillä oma minuus rakentuu elämysten ja aistimusten kautta. (Karppinen 2009, 33.)

”Mitä sä mietit? En mitään. Tietenkään! Tai katkonaiset luupit vaan pyörii mun päässä. Vähän niinkun joku neronleimaus ja suuri oivallus lipuis siellä, mut sit mä jotenkin just missaan sen. Et se ei muutukkaan kieleks. Miks mä en saa mitään punasta lankaa tai varmuutta siihen et täs ois nyt järkeä, mitä mä teen?” (Galleria Huuto, 2014.)

Houessou kertoo *Aukot*-näyttelynsä prosessin kestäneen yhteensä yli puoli vuotta, mutta itse maalausvaihe 23 päivää (2009, 56). Tämä tuntui tutulta ilmiöltä, sillä *Basic Space* -projektini aikaa vievin osuus oli tietenkin suunnitteluvaihe. Suunnittelun aika tuntui passiiviselta, sillä mitään konkreettista ei valmistunut. Tilassa vellotaan ideoiden ja niiden puutteet välimaastossa, odottaen neronleimausta. *Aukot*-näyttelyn visuaalinen konsepti rakentui Houessoun kuvaileman hiljaisen kehittelyjakson aikana. Hiljaisessa prosessin vaiheessa kaikki irralliset mielikuvat nivoutuvat yhteen intuitiivisesti, luoden valmiin työn raamit. Taiteilija keräsi tärkeät elementit miellekartan muotoon ja avasi ne omakohtaisten muistikuvien, taideviittausten, akuuttien ja menneitten kiinnostuksen kohteiden avulla. (Houessou, 2009, 56–57.)

Luovaan prosessiin liittyy paljon rutiineja ja pakkomielteitä hyvän flow-tilan ylläpitämiseksi. Prosessia pitää tukea kaikilla mahdollisilla tavoilla, sillä pelko intuition menettämisestä kauhistuttaa luovaa ihmistä. Tekemisen täytyy olla keskeytyksetöntä ja neronleimauksen mahdollisuutta ei saa menettää. (Houessou, 2010, 82.) Pelko epäonnistumisesta ajaa täydellisyyden tavoitteluun. Työtilan tulisi olla stimuloiva ja rauhallinen mutta ei liian rauhallinen. Usein ajattelee, että hyvien ideoiden ja luovuuden tulisi tapahtua heti kuin itsestään. Aina uuden projektin alussa minulla on tarve ostaa uusia välineitä työskentelyyn. Mitä nautintoa saammekaan opiskelijatovereideni kanssa, kun saamme ostaa uuden luonnoskirjan tai tussipaketin. Uutuuden viehätys antaa toivoa paremmista suorituksista ja puhtaalta pöydältä aloittamisesta.

Huomaan itsessäni samanlaisia pakkomielteen piirteitä kuin Houessou, vaikka urani suunnittelijana ei ole vielä edes alkanut. Epävarmuus omasta tekemisestä on jatkuvasti läsnä, ja luovaan prosessiin saattaa liittyä ärtymyksen sekä turhautumisen tunnetta. Itse haluan koota aina ensimmäiseksi projektilleni sopivan musiikkilistan, jota kuuntelen kyllästymättä koko prosessin ajan. Ystäväni taas kokee, että luomisprosessin aikana hänen on käytettävä tiettyä pipoa, joka sulkee hänet ikään kuin pois maailmasta. Houessoun rutiineissa oli myös lineaarisen musiikkilistan kokoaminen, jossa on selkeä aloitus ja lopetusmusiikki. Hän halusi myös ennen työn aloitusta siivota työhuoneensa, valita maalausvaatteet, selata päiväkirjojaan ja oleskella hiljaisuudessa. (Houessou, 2010, 83.)

On hyvä tunnistaa itsessään myös mahdollisesti prosessia jarruttavat tekijät, joita Asta Raami kutsuu opinnäytetyössään ”Suunnittelijan profiiliksi” (Raami, 2004, 41–43). Tunnistin Raamin tekstiä lukiessani ainakin kolme minua koskettavaa ongelmaa, joihin olen myös törmännyt tätä opinnäytetyötä tehdessäni. Olen selkeästi oman itseni pahin vihol-

linen, sillä välillä itsevarmuuden puute asettuu hyvän flow-tilan tielle. Torppaan ajatukseni tyhminä tai kuluneina, jolloin aiheutan ajatuksenvirralle negatiivisen tukkeutuman. Umpiossa olijalle Raami ehdottaa onnistuneiden luovien prosessien kertausta ja auki kirjoittamista (Raami, 2004, 42). Olen myös selkeästi sattumasta hyötyvä henkilö, joka käyttää helposti aikaa tyhjänpäiväiseen oleiluun. Usein joudun tilanteeseen, jossa teen nopeita ratkaisuja jonkin suunnittelemattoman asian ilmaantuessa projektiini. Näitä voi olla kankaankulutuksen optimistinen laskenta, tekniikoiden epäonnistuminen ja yleisesti huono ennalta suunnittelu. Nämä tilanteet ovat kuitenkin joskus johtaneet onnistumisiin, kun hankalasta tilanteesta on selvinnyt luovuudella. Ne ovat silti ärsyttävän stressaavia, joten tämä on osa-alue jota minun tulisi kehittää.

4 Kuvataide suunnittelun metodina

Basic Space -projektin yhteydessä kuvailin, kuinka prosessi eteni, ja mitä sain irti veistoksesta omaan ilmaisuuni. Mutta miksi kuvataide oli niin hyödyllinen inspiraation lähteenä, että halusin käyttää metodia uudelleen?

Koin että kuvataide stimuloi mieltäni luovempiin ratkaisuihin kuin olin aikaisemmin pystynyt. Uutta oli myös tunne siitä, että kaikki oli vielä avointa. Veistos itsessään ei tarjonnut mitään oikotietä onneen, vaan prosessi oli käytävä kärsivällisesti läpi. En ollut aikaisemmin työskennellyt näin, joten alku oli haastavaa. Usein mallistoa suunnitellessa tulee putkikatseiseksi ja lähtee etenemään liian aikaisin kohti lopputulosta. Prosessi unohtuu ja konseptin syvyys saattaa kärsiä uskottavuuden puutteesta. Tätä ilmiötä on tietenkin vaikea kahlita, mutta koin kuvataiteellisen lähtökohdan hillitsevän jämähtämistäni tiettyihin elementteihin. Mielestäni lopputuloksen ei kuulu näyttää selkeästi sitä inspiroivalta taideteokselta, vaan oma ilmaisu on tärkeää. Teos toimii ikään kuin vain pelilautana, josta lähdetään siirtämään nappuloita eri strategisiin kohteisiin. Gaimster käytti myös esimerkkinä kuva-analyysiä konseptin rakennusharjoituksena. Kun ymmärtää taiteilijan tai suunnittelijan pyrkimyksiä sanomaan, on helpompi käsittää konseptin merkityksellisyys luovalle työlle. (Gaimster, 2011, 147.)

4.1 Kuva vai sana?

Haveri kokee sanat tarkemmaksi tiedonilmaisijaksi kuin kuvat. Hän perusteli ajatustaan sillä, että kuvat ovat avoimempia assosiaatioille. Kuvat eivät ohjaa tietoa samalla tavalla konkreettisesti kuin kieli. (Haveri, 2012, 32.) Tämä on tietenkin totta, jos halutaan

jakaa tarkkaa informaatiota, esimerkiksi tieteen piirissä. Sanallisilla käsitteillä on helppompaa täsmentää konkreettisia asioita. Taiteen ja kulttuurin parissa kieli mielestäni kompastuu näihin käsitteiden rajaamiin bokseihin ja helposti harhaan johtavaan henkilökohtaiseen tulkintaan sanoista. Jollekin sana hiljaisuus voi olla negatiivinen ja jollekin rauhoittava asia. Jos siis kuvaan teosta vain sanallisesti hiljaiseksi, voidaan sen ymmärtävää olevan surullinen. Kieli on myös hyvin kulttuurisidonnaista, mikä vahvistaa väärinymmärtämisen mahdollisuutta.

Mielestäni visuaalisen maailman purkaminen kuviksi on tehokkaampaa ja moniulotteisempaa kuin verbaalinen ilmaisu. Sanoin on vaikea kuvailla sisällä mylläviä tunteita ja assosiaatioita, mutta kuva kertoo enemmän kuin sanat. Kirjoittaessani näkemisestä tuli mieleeni esimerkki niin sanottujen abstraktien käsitteiden selittämisestä sanoin. Jos ihmistä pyytää kuvailemaan sanallisesti absoluuttisen rakkauden tai vapauden käsitteet, tulee helposti puhuneensa itsensä solmuun. Miltä ilmiöt tuntuvat, mitä assosiaatioita niihin liittyy, mistä tietää että jokin on rakkautta tai milloin ihminen on täysin vapaa? Aluksi kysymys tuntuu itsestään selvältä, mutta kun sitä alkaa syvemmin pohtimaan, on sitä todella vaikea kuvailla. Vastaukset varmasti myös vaihtelevat, sillä kuten aikaisemmin totesin, sanat ovat hyvin henkilökohtaisesti painottuneita. ”Taiteella ja teoksilla on taito puhua sellaisestakin, mistä ihmiset vaikenevat” (Haveri, 2012, 30).

Rudolf Arnheim puhuu kirjassaan *Art and Visual Perception* (1954, 1–2) taiteen ymmärtämisen katoamisesta silmien kautta. Taide halutaan purkaa valmiiksi informaatioksi itselleen kirjojen kautta, jotka tarjoavat valmiin analyysin taiteilijan sielunmaailmasta. (Arnheim, 1954, 1–2.) Tärkeämpää on ymmärtää, että taiteen tulkinta tapahtuu kuvien ja kielen yhteistyönä. Hänen mukaansa kokemus jää hyvin yksiulotteiselle tasolle luottaessa pelkästään kielelliseen ilmaisuun. (Arnheim 1969, 264–248.) Ihmiset käyvät taidenäyttelyissä ja keräävät muistoja sekä kirjallista materiaalia ”näkemästään” taiteesta. Näkeminen on lainausmerkeissä, sillä harva oikeasti näkee taideteoksen mahdollisuudet. Ihmiset vain luottavat latteaan kuvaukseen, mitä siinä tulisi nähdä.

Arnheim kannustaakin visualisoimaan näkemykset konkreettisin toimin, kuten tulen tutkimuksessani tekemään (Arnheim, 1954, 1). Muutan teoksen minua koskettavan maailman kuviksi, muodoiksi, pinnoiksi, väreiksi ja kankaiksi. Prosessiin kuuluvat myös tekemisen raportointi ja kuvailu sanallisesti, mutta sen painopiste on kuitenkin kuvallinen. Yleensä taideteos puretaan helposti vain sanoiksi, mutta minun tutkimuksessani sen lopputulos on toinen visuaalinen maailma.

4.2 Visuaalinen essee

Päätin mainita lyhyesti muita visuaalisen tutkimuksen metodeja sekä kuvataiteesta inspiroitumisen käsitteitä. Koen, että erottamalla nämä metodit omastani, sen perusajatus selkeytyy lukijalle. Näistä tärkeimpiä ovat visuaalinen essee, pastissi ja appropriatio. Visuaalisessa esseessä on lähestymistapoja fenomenologiasta, sillä sen tyyli on pohdiskeleva ja aihetta useasta suunnasta lähestyvä. Taitolla ja visuaalisella tyyllillä on Seddikin mielestä suuri vaikutus visuaalisen esseen näkemisen ja hahmottamisen kokonaisuuteen. Visuaalinen essee ohjaa vastaanottajaa sisälle tekijän käsitykseen kyseisestä ilmiöstä eikä anna niin sanottuja konkreettisia vastauksia. (Seddiki, 43, 2012.)

Visuaalisen esseen periaatteet toimivat metodini yhteydessä osittain, mutta eivät ole aivan verrattavissa. Seddikin artikkelissa visuaalinen essee on kuvattu seuraavan laisesti. Visuaalisessa esseessä kuvat ja visuaalinen materiaali toimivat tutkimisen välineinä, mutta työhön kuuluu myös tekstiosuus. Tekstit eivät ole pelkästään kuvatekstejä ja kuvat eivät ole kuvittamista, vaan ne toimivat rinnakkain argumentoimassa tutkimuksen väittämiä. Tavoitteena on saada visuaalinen merkitys ilmenemään yhtä painokkaana perusteena kuin kirjoitettu kuvaus. (Seddiki, 2012, 40.)

Visuaaliseen esseeseen olen törmännyt usein kulttuuriantropologian, taidehistorian ja muotoilun tutkimuksen kohdalla. Sen havainnollistava tyyli toimii tietenkin hyvin tutkittaessa ilmiötä, johon liittyy vahvasti kuvallinen maailma ja joka ei itse asiassa toimisi ilman kuvallisia esimerkkejä. Omassa metodissani tekstiosuus jää hyvin pieneksi osaksi tutkimustani. Pyrin korkeintaan selittämään auki valitsemiani kuvia, tekniikoita ja muotoja. Tutkimukseen kuuluu tietenkin näin opinnäytetyön yhteydessä prosessin raportointi, vaikka sellaista en yksityisessä työssäni tulisi tekemään.

Mielestäni visuaalinen materiaali puhuu puolestaan jo paljon, ja sen ympärille pystyy rakentamaan johdannon omaisen tarinan pähkinänkuoressa. Kuvataidelähtöisen suunnittelun metodologia ei siis mielestäni voi kutsua visuaaliseksi esseeksi, sillä kuvallinen informaatio ylittää tekstin merkityksen. Sen sijaan useissa lähestymistavoissa on paljon samaa, ja voisinkin kuvitella lisääväni Seddikin mainitsemia lähtökohtia omaan prosessiini: polveutuva, fokusointi, dialoginen, metaforinen ja samankaltaisuudet. (Seddiki, 2012, 43–44.)

Selvitän seuraavissa kappaleissa lyhyesti näiden lähtökohtien periaatteet syventyen omassa metodissani toimiviin teorioihin. Polveutumisen lähtökohta sopii mielestäni enemmänkin kulttuurisen ilmiön tutkimiseen. Siinä ilmiön ja merkitysten kehitystä seurataan ajallisesti epälineaarisesti. Ei tutkita vain ilmiön lähtökohdan kehitystä viimeimpään muotoon vaan asetetaan näkyviin myös harhapolut. Fokusointi on keskittymistä yksityiskohtiin, jolloin pinnalle nousee syvällisempää tietoa ilmiöstä. Sen tarkoitus on ymmärtää, miksi tämä yksityiskohta on tärkeä nostaa esille juuri nyt, ja miten se ilmentää tutkimuksen aihetta. (Seddiki, 2012, 43–44.)

Tärkeimmiksi inspiraation lähteiksi nousivat metaforinen ja dialoginen lähtökohta, joissa pyritään enemmänkin ilmiön todistamiseen samankaltaisuuksien avulla. Dialoginen lähtökohta käy niin sanotusti keskustelua olemassa olevan materiaalin välillä. Visuaalisella materiaalilla joko puolletaan ilmiön olemassaoloa tai vasta argumentoidaan sitä. Tämä voi olla yhteiskunnallinen kannanotto, johon tekijä voi tuoda läsnä omat kokemuksensa ja mielipiteensä. Tätä omaa elämismaailmaa peilataan visuaaliseen materiaaliin, joka tekee siitä myös subjektiivisesti merkittävän. (Seddiki, 2012, 43.)

Metaforinen essee taas etsii visuaalisen materiaalin intertekstuaalisia viittauksia muihin aikoihin, teoksiin, muotoihin tai tyyliin. Eli miten eri sisällöt muistuttavat toisiaan ja miksi ne on valittu. (Seddiki, 2012, 43.) Koen että metaforinen lähestymistapa liittyy hyvin vahvasti prosessini vaiheeseen sisällä maalauksessa, jossa etsin kohteeni kanssa samankaltaisia teoksia, taiteilijoita ja kuvamateriaalia. Myös samankaltaisuuksien lähtökohta tuntuu relevantilta tutkimukseni kannalta. Siinä tehdään visuaalisesti näkyväksi ajan henki, hallitsevat suuntauksset ja yhteiskunta, joista on syntynyt selkeä tyyliisuunta. Puhuesssa itseäni kiinnostavista taiteen aihepiireistä mainitsin esimerkiksi kiinnostukseni seksuaalisuuteen, irrallisuuteen ja nuoruuteen, jotka kiinnostavat myös tämän hetken nuoria taiteilijoita. Näitä aikamme ilmiöitä pystyisin siis visuaalisesti argumentoimaan esittämällä useita teoksia ja taiteilijoita, jotka tekevät samaa.

Koin tärkeäksi erottaa metodini pastissista ja appropriatiosta, jotka metodini ohella hyödyntävät toisten taidetta ilmaisussaan. Pastissi jäljittelee yhtä tai useampaa taiteilijan teosta tai tyylikautta. Sen tavoitteena on silti tehdä oma tulkinta ja teos eikä niin sanotusti plagioida. Viittaus alkuperäiseen teokseen on läsnä välillisesti ja se sijoittuu kin alkuperäisen ja kopion välimaastoon. Pastissi voi olla poliittisesti kantaa ottava, satiirinen tai vain kunnianosoitus valittua teosta kohtaan. Tällainen teos tietenkin kaipaa yleisön, joka tunnistaa pastissin lähtökohdan. Appropriatio on taiteessa esiintyvä työmuoto, jossa taiteilija muuttaa olemassa olevia esineitä ja kuvia omaksi taideteok-

sekseen. (Koskialho, 2012, 8.) Oma metodini ei muistuta pastissia eikä myöskään appopriaatiota. Sen tarkoitus ei ole tehdä imitoivaa tai toiseen teokseen selkeästi viittavaa lopputulosta. Tarkoitus on inspiroitua maalauksesta ja antaa prosessin viedä vapaasti uusille poluille. Kuten olen aikaisemmin todennut, työn lopullinen konsepti voi olla täysin tunnistamaton verrattuna sen lähtökohtaan.

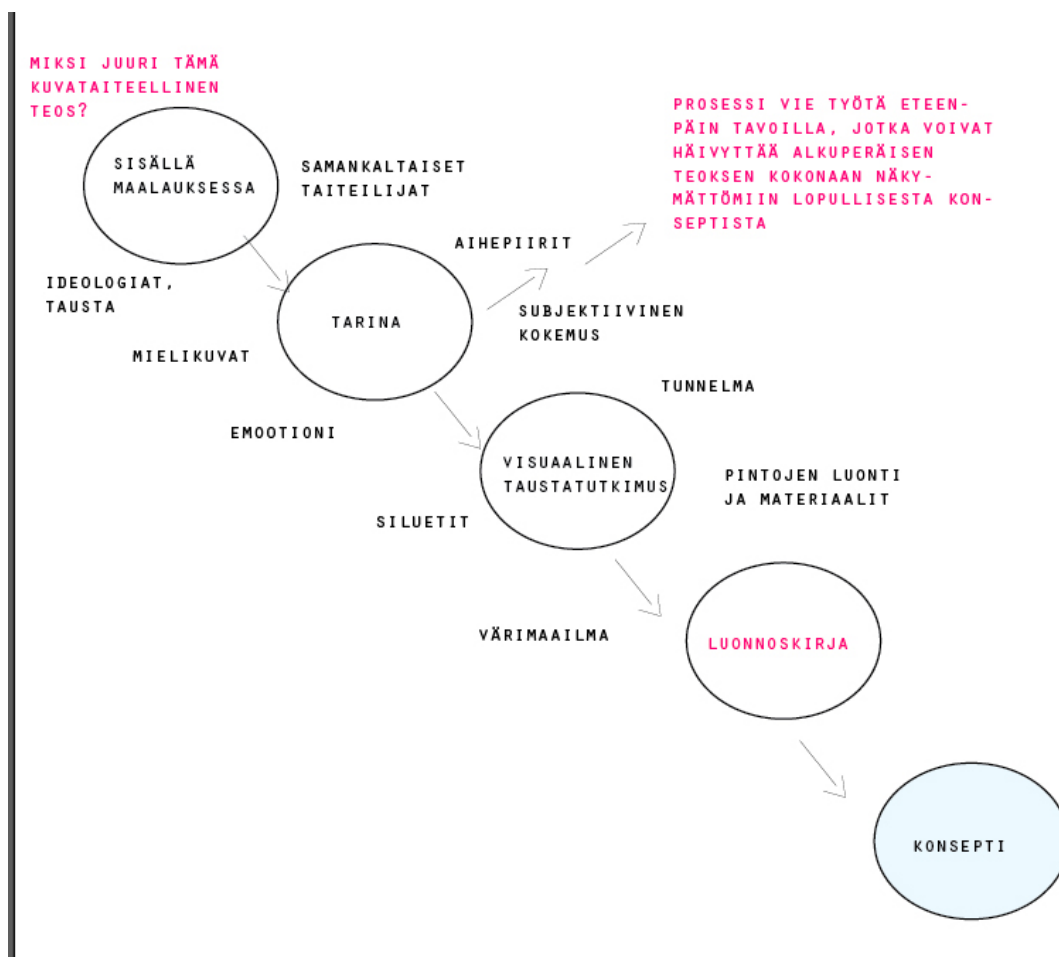


Kuva 12 Daniel Palillo, *Paintings About The Fashion World*, 2014

Ajankohtainen suomalainen suunnittelija Daniel Palillo ”hämärtää taiteen ja suunnittelun rajaa” (City-lehti, 17.9.2014) näyttelyssään *Paintings About The Fashion World*, joka on esillä New Yorkin The Hole -galleriassa. Näyttelyssä Palillo rinnastaa vierokäin tekemänsä maalauksen ja siitä syntyneen abstraktin vaateen. (City-lehti, 17.9.2014.) Palillon menetelmässä on enemmän käsittelemääni pastissin tyyliä kuin omassa metodissani. Palillon vaatteissa viittaukset maalauksiin ovat välittömästi läsnä lopputuloksessa. Oma lähtökohtani pyrkii luonnollisesti pois suorasta viitteestä alkupe räiseen teokseen. Kuva synnyttää lisää kuvia ja sysää prosessin liikkeelle. Lähdeviittauksessani Houessou kuvaa, kuinka lopputulos ei välttämättä enää näytä siltä, mikä aloitti koko luovan prosessin. ”Maailman kuhina, tilanteet ja aistimukset tuovat mieleen

jotakin toista ja kolmatta. Muistista nousee mielikuvia, jotka sotkeutuvat uusiin havaintoihin ja ajatuksiin.” (Houessou, 2010, 149.)

4.3 Kuvataide suunnittelun metodina – prosessikaavio



Kuva 13 Kuvataide suunnittelun metodina – prosessikaavio

Tein prosessikaavion tukemaan metodini uskottavuutta. Se tuntui myös selkeyttävän omia ajatuksiani. Luulen sen myös hyödyttävän lukijaa opinnäytteen aiheen ymmärtämisessä. Kaaviota kannattaa myös verrata *Basic Space* -projektini kulkuun ja työn lopulliseen visuaaliseen tutkimukseen. Prosessi alkaa teoksen valinnalla, johon vaikuttaa käsittelemäni taiteen kokemuksellisuus. Koskettava teos pysäyttää ja alkaa muodostua arvokkaaksi katsojalle. Onkin hyvä miettiä, miksi on valinnut teoksen, joka johtaa pro-

sessin ensimmäiseen vaiheeseen ”sisällä maalauksessa”. On hyvä tutkia taiteilijan ideologioita ja muita tärkeitä töitä, jotta yhtenäinen linja ja viesti löytyy. Yasuaki Onishin kohdalla se oli interaktiivisuus, ajan pysähtyminen ja vastakkaiset painopisteet.

Kun lähdetään maalauksen sisälle, on sitä hyvä kuvailla sanallisesti omalla tyyllillään. Näin nähty konkretisoituu ja tuleva visuaalinen taustatyö voi alkaa. Etsin aina myös muita inspiroivia taiteilijoita, joiden viestissä on jotain samankaltaista lähtökohdan kanssa. Tarina saa näin vahvemman taustavoiman ja visuaalinen materiaali on monipuolisempaa. Muut taiteilijat antavat myös prosessille lisää liikkumavaraa, kun erityylinen ilmaisu inspiroi uusille poluille. Alkuperäinen maalaus toimii lähtöruutuna, josta pelinappulat siirtyvät strategisesti omiin kohteisiinsa. Seuraava askel on tarinavaihe, jossa subjektiivinen kokemus tuo mukaan omat assosiaatiot ja emootiot. Tämä on hyvin henkilökohtainen vaihe, joka tuo prosessiin omat mielikuvat. Tarinan muodostuessa on helppoa siirtyä prosessin visuaalisen taustatutkimuksen pariin, jossa kerätään inspiroivia kuvia, materiaaleja, tekstuureja ja siluetteja moodboardin muotoon. Aineiston voi kerätä tauluksi tai luonnoskirjan sisälle. Itse päätin käyttää luonnoskirjaa, sillä siitä näkee selkeästi visuaalisentutkimuksen prosessiluonteen.

Konsepti on koko prosessin lopputulos. Konseptilla tarkoitetaan malliston taustalla olevaa teemaa tai ideaa (Nuutinen, 2004, 102). Tämä lopputulos vaatii kuitenkin aikaa ja oman työn karsimista. Joskus voi olla, että prosessi on vienyt työtä täysin eri suuntaan alkuperäisestä lähtökohdasta, mikä on täysin normaalia. Luovuutta ja ideointia ei kannata kahlita vaan antaa flow-tilan viedä tutkimusta eteenpäin ennalta arvaamattomille urille. Tarkoituksena on löytää inspiraatiota malliston tyyliin ja yleisilmeeseen. Tyylin perustekijöitä ovat väri, materiaali ja kuosi, siluetti sekä muoto (Nuutinen, 2004, 105).

Julia Gaimster kuvailee malliston taustakonseptin rakentumisen hyvin samankaltaisesti kuin on esitetty prosessi kaaviossani. Kun visuaalinen tutkimus on tehty aloitetaan sen raakaversiosta rakentamaan harkitumpaa konseptia. Prosessissa yhdistellään kuvallisia elementtejä toisiinsa, analysoidaan samankaltaisuuksia ja vastakkainasetteluja. Prosessia peilataan koko ajan kysymykseen, mitkä on projektin tarpeet. Visuaalisen datan analysoinnin jälkeen tehdään kaksi- tai kolmiulotteisia, muodonhakuharjoituksia ja materiaalikokeiluja. (Gaimster, 2011, 144.)

Simon Seivewrightin kirjassa *Research and Design* kirjoitetaan auki perinteisempi suunnitteluprosessi, joka kuitenkin sivuaa kuvataidetta suunnittelun metodina. Ensimmäinen prosessi alkaa tehtävän asettamisella, mikä rajaa työn etsimään vastauksia tietyille

kysymyksille. Tehtävän voi asettaa työnantaja, opintoihin liittyvä auktoriteetti tai suunnittelija itse. Työnantajan tehtävänanto yleensä sisältää paljon suunnittelua ohjaavia elementtejä kuten sesonki, markkinat, kohderyhmä, raha ja tilanne. Seivewright painottaaakin, että suunnittelija saa olla hyvin luova löytääkseen jotain innovatiivista näiden normien sisältä. (Seivewright, 2012, 11.)

Vaatesuunnittelijan taustatutkimuksia on kolmenlaisia. Visuaalinen taustatutkimus kerää malliston pohjalle tunnelman ja teeman. Toisena tutkimuksena on tarvittavien materiaalien ja tarvikkeiden koonti mallistoa varten, mihin suunnittelija usein käyttää alan messuja. Kolmas tutkimus liittyy kohderyhmään, mitä Seivewright kuvailee suunnittelun kannalta tärkeimmäksi. Oma tutkimukseni sijoittuu visuaalisen tutkimuksen alle, sillä tavoite on kerätä inspiraatiota ja luoda toimiva konsepti. Muut tutkimuksen vaiheet seuraavat metodini jälkeen, kun lopputuloksesta alkaa mekaanisempi malliston koonti, missä kohderyhmän ja käytännön rooli on suurempi. (Seivewright, 2012, 12.)

”Vaatesuunnittelijan taustatutkimus on verrattavissa päiväkirjaan. Se on välähdys siitä, kuka olet, mistä olet kiinnostunut ja mitä maailmassa tapahtuu sillä hetkellä. Trendit, poliittisten ja sosiaalisten ongelmien rinnalla, voivat olla tutkimuksen osana, sillä niillä on suuri vaikutus luovaan suunnitteluprosessiin. Tutkimuksen tieto on käytettävissä nyt ja vielä tulevaisuudessakin.” (Seivewright, 2012, 12.) (kirjoittajan oma suomennos)

Seivewright jaottelee inspiraation lähteet ensisijaisiin ja toissijaisiin lähteisiin. Ensisijaiset lähteet ovat havaintoja, joita suunnittelija on kerännyt ensimmäisenä. Tätä voisi verrata oman prosessini alkuun, jossa lähestytään taiteilijan ideologioita ja etsitään samankaltaisuuksia. Toissijainen lähde taas tutkii, mitä muuta ilmiöstä on esillä ja mitä omia kokemuksia siihen liittyy. Nämä voivat olla muiden keräämää aineistoa aiheesta tai uusia näkökulmia, jotka vaikuttavat omaan mielikuvaan ja tarinaan.

5 Tutkimus kuvataiteilija Emma Ainalan taiteeseen

Taiteellinen tutkimus voi tuottaa monenlaista tietoa. Analyysini haastavuus tulee siitä, että pyrin luomaan halutut mielikuvat ja konseptin ennen itse malliston suunnittelun aloittamista. Tässä luvussa kerron lähtökohtani ja tavoitteeni opinnäytetyöni toiminnalliselle osuudelle, joka on suunnittelijan lähtökohdista alkava visuaalinen analyysi. Esittelen luvussa myös prosessin vaiheita ja lopulliset tutkimukseni tulokset, niin raportin kuin luonnoskirjan muodossa.

5.1 Kuvallisen tutkimuksen tavoitteet

Basic Space – puettava veistos -prosessi alkoi purkamalla veistos sisäisiin ja ulkoiisiin viivoihin. Tehtävä oli ennen kaikkea muodonhakutehtävä, jossa ohjattiin ajattelua kolmiulotteiseksi. Tehtävän taustalla toimi myös luovan prosessin vaiheisiin tutustuminen ja oman suunnittelutavan löytyminen. Tällä kertaa valitsin visuaalisen tutkimuksen kohteeksi maalaustaiteen. Maalaustaide ei sisällä selkeitä kolmiulotteisia muotoja vaan pikemminkin sen muodot on aistittavissa assosiaatioiden kautta.

Tärkeimmät tutkimuskysymykseni ovat: ”Mitä mielikuvia teos minussa herättää, mitä tunnen katsoessani maalausta, minkälaisia muotoja se pitää sisällään, mikä sen abstrakti muoto on, mistä nämä muodon assosiaatiot ovat peräisin, mitä muita kuvia ja taiteilijoita se nostaa esille, onko maailma värikäs vai väritön, minkälaisia yhtäläisyyksiä taiteilijan muilla teoksilla on tähän maalaukseen?” (ote luonnoskirjastani)

5.2 Tutkimuksen välineet

Tutkimuksen välineinä toimivat oma aistillisuuteni, mielikuvani, tunteeni ja intuitioni. Oma lähtökohtani vaatesuunnittelijana vaikuttaa näkökulmiini ja analyysini rajaukseen. En ole taiteilija tai taiteen tutkija vaan ensisijaisesti vaatesuunnittelija ja ulkopuolinen katsoja. Minulla ei ole taustaa tutkia maalauksen tekniikoita, mutta minulla on välineet inspiroitua näkemästäni. Tutkijan oma persoona, tausta, taidekäsitys ja maailmankuva vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin ja siihen, kuinka tutkimuksen tavoitteet rajataan. (Haveri, 2012, 25.)

Lähtökohtanani toimii Emma Ainalan maalaus *Final Fantasy* (2014), muut hänen teoksensa, keräämäni kuvamateriaali ja prosessissani ilmenevät muut aiheelle tärkeät taiteilijat. Tutkimuksessa kerätään materiaalia fyysisesti luonnoskirjaan ja kirjoitetaan avaavaa raporttia prosessista. Välineenä käytän myös opinnäytetyön teoreettista osaa taiteen näkemisestä ja kokemisesta sekä lähdemateriaalin avulla kerättyä tietoa luovista prosesseista ja visuaalisesta tutkimuksesta. Teoriapohja vahvisti ymmärrystäni omiin toimintatapoihini ja auttoi minua hahmottamaan, miksi teen mitä teen.

Visuaalisen esseen luvussa käsiteltiin Pirjo Seddikin visuaalisen tutkimuksen tekemisen metodeja, joista poimin itseäni hyödyttävät apukeinot. Metaforinen lähestymistapa

auttaa minua tutkimaan Ainalan *Final Fantasy* -teoksen olemusta ilmiönä. Vertaamalla hänen työnsä ilmaisua muihin ajankohtaisiin taiteilijoihin teen visuaalisesti näkyväksi ajan hengen, hallitsevat suuntaukset ja yhteiskunnan vaikutuksen. Elementeistä syntyy selkeä tyyliisuunta ja yhtenäisyys, mikä vahvistaa konseptini ajankohtaisuutta ja uskottavuutta. Seddikin mainitsema ”dialoginen ja samankaltaisuuksien” lähestymistapa tuo subjektiivisen kokemukseni tutkimukseen, kun omat emotionit vaikuttavat kerättävään kuvamateriaaliin ja kokemukseeni prosessin aikana.

Perinteisistä kuvan tulkinnan menetelmistä poimin itseäni hyödyttävät käsitteet: ilmaisu, muoto, väri ja valo. Maalausta tulkittaessa voidaan myös puuttua sen liikkeeseen, aseteluun eli dynamiikkaan ja tekniikkoihin, mutta ne eivät tuntuneet tärkeiltä oman tutkimukseni kannalta. Väriihin liittyy paljon mielikuvia ja ne perustuvatkin assosiaatioihin. Väriin teho on hyvin suoraviivainen ja spontaani. Arnheim kertoo kirjassaan *Art and Visual Perception* värien psykologian olevan mielenkiintoinen mutta tieteen keinoin selittämätön asia. Vahva värien kirkkaus, korkea värikylläisyys ja pitkäaaltoinen värähtely voivat tuoda mukanaan innostusta ja energiaa. Eroa on myös värien kylmyydellä ja lämmöllä, mitä voisi perustella juuri värien intensiivisyydellä. (Arnheim, 1954, 368–369.) Värien psykologinen vaikutus on tutkimukseni kannalta tärkeämpää kuin perinteinen värioppi. Pysin löytämään maalauksen väreistä mielikuvia ja tunnetiloja, mutta ne eivät välttämättä lopulta päädy suoraan mallistoni moodboardiin. Kuten aikaisemmin totesin, tarkoituksena ei ole tehdä pastissia eli suoraan viittaavaa tulkintaa Ainalan teoksiin.

Englannin kielessä on kaksi erilaista ilmaisua sanalle muoto, *shape* ja *form*. Tämä on sopivaa, sillä muoto käsitteenä voi tarkoittaa kahta hyvin toisistaan poikkeavaa asiaa. Esineellä on muoto, joka muodostuu sitä rajaavista linjoista. Tämän muodon voimme nähdä näköaistimme kautta tai vaikkapa vain esinettä koskettamalla. Objektiin muoto tekee siitä fyysisesti olemassa olevan, se siis antaa meille informaatiota esineestä ulkoisien seikkojen perusteella. Tämä muoto-käsite viittaa englannin vastineeseen *shape*. (Arnheim, 1954, 96.)

Maalauksen kohdalla muoto viittaa enemmän sanaan *form*, joka on abstraktimpi muodon käsite. *Form* viittaa käytännön ulkopuoliseen asioiden muotoon. Maalauksesta voi löytää visuaalista informaatiota esimerkiksi pehmeudesta, kovuudesta, terävyydestä, vahvuudesta, harmoniasta tai epäharmoniaasta. (Arnheim, 1954, 97.) Nämä havainnot nousevat mielikuvista ja ovat hyvin voimakkaita aistimuksia. Kuvailin *Basic Space* -projektin installaatiota määrittelemättömäksi massaksi, kevyen untuvaiseksi ja kam-

miomaiseksi. Nämä olivat mielikuvien nostattamia assosiaatioita muodosta. Lisäksi veistoksella oli myös ulkoiset linjat, koska se oli taideteoksen ohella myös objekti ympäristössä. Tätä *form*-muodon käsitettä etsin myös Emma Ainalan maalauksesta, sillä taulussa konkreettinen muoto tulee vain sen rajaavista kehyksistä. Abstrakti muodon havainto voi olla esimerkiksi inspiraationa kankaiden pintarakenteisiin ja siluetteihin.

Valo on visuaalisten havaintojen alku ja välttämättömyys. Ilman valoa emme voi nähdä värejä, muotoja, tiloja tai liikettä. (Arnheim, 1954, 303.) Valo on myös mielestäni latautunut emootioilla ja mielikuvilla. Hämärä viestii sulkeutunutta, surullista tai vain rauhallista mielikuvaa, kun taas kirkkaudessa on usein toivoa ja iloa. Tietenkin taiteilija voi käyttää näitä yleistyksiä hyväkseen, esimerkiksi asettamalla väkivaltaisen kuvan kirkkaaseen auringon valoon. Syntyy mielenkiintoista ristiriitaa ja aistiärsykettä, kun asiat eivät menekään totutun kaavan mukaan. En pyri menemään teknisiin yksityiskohtiin valon käytöstä maalauksessa, sillä se ei ole relevanttia prosessilleni. Pohdinkin valoa vain siinä tapauksessa, jos se tuo omalle ilmaisulleni jotain sisältöä.



Kuva 14 Emma Ainala, Final Fantasy, 2014

5.3 Sisällä maalauksessa

Aloitin prosessini tutustumalla Emma Ainalan ajatuksiin ja taustatarinaan. Nuori suomalainen kuvataiteilija edustaa minulle kiinnostavaa modernia maalaustaidetta. Ainalan töissä raju aihepiiri on yhdistetty taitavasti klassiseen maalaustekniikkaan ja romantiiseen värimaailmaan. Tämä tekee siitä erittäin omaperäistä ja ajatuksia herättävää. Taiteilija kertookin Ylelle tekemässään haastattelussa, että maalausten takana on usein jokin ristiriita tai ratkaisematon ajatus (Bonnor, 2014).

Näin ensimmäistä kertaa Ainalan maalauksen Taidehallin Nuoret kuvataiteilijat 2013 -näyttelyssä. Tämä maalaus oli *Angelhood* (2013). Siinä renessanssimaalausta muistuttavassa maisemassa seisovat Kristus ja leoparditurkkiin pukeutunut nuori nainen. Ajattelin, että tämä koskettaa minua ja että tämä on tätä aikaa. Ainalan töissä esiintyy aina ihmishahmo, joka voi olla elokuvatähti tai vaikkapa taiteilija itse. Maalauksista löytää merkkejä ajan muodista tai trendikkäistä ilmiöistä, kuten kissavideot ja ”selfiet”. ”Maalauksen voi nähdä heijastavan kulttuurien ja identiteettien pirstaleisuutta. Samalla ne ovat omakuvia”. (Bonnor, 2014.)

Prosessin ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu myös taiteilijan muuhun tuotantoon tutustuminen ja niiden välisten yhtäläisyyksien löytyminen. Mielestäni näin on mahdollista ymmärtää, mikä on taiteilijan viesti ja ideologia. Ensimmäiseksi huomasin taiteilijan kuvaavan paljon naishahmoja tai naisten välistä vuorovaikutusta. Osa hahmoista on hänen omiakuviaan, kuten aikaisemmin Ainalan haastattelussa todettiin (Bonnor, 2014). Mielestäni teokset ilmaisevatkin naiseutta sekä siihen liittyviä ilmiöitä ja rooleja.

”Maalauksessa on kaksi naista pääroolissa. He ovat häilyviä hahmoja, jotka aivan kuin katoavat taustaansa. Maali valuttaa hahmot epäselviksi, roolit sekoittuvat. Naiset ovat nuoria, toisen vartalo peittyä hahmojen alle. Aivan kuin kangastus. Hahmoissa näkyvät äiti ja lapsi, pieni poika suutelemassa pientä tyttöä poskelle, isoäiti. Toisella naisella on kivääri, metsästäjä. Kuolleen näköinen lintu maka sen jalan alla, toinen riippuu kädestä. Paita on viettelevästi auki, mutta hänen takanaan on lapsi. Toisiinsa kahlitut joutsenet sietävät toisiaan, ne eivät tule samasta maailmasta, ne eivät pärjää yksin, elämä haihtuu ennen kuin huomaatkaan, jäät yksin pelloille makaamaan, nurmi vie mukanaan.” (Luonnoskirja, 2014)

Kuvailin luonnoskirjassani maalauksen symboliikka ja tunnelmaa. Se tuntui viestivän minulle jotain epävarmaa ja levotonta, jossa realismi sekoittuu unimaailmaan. Nainen, kivääri kourassaan, on samaan aikaan vahva ja väkivaltainen, seksikäs sekä äidillinen. Kuin naisella olisi monta kätettyä persoonaa ja roolia. Taustalla häilyvä nuori nainen ikään kuin täyttyy naishahmoista, jotka tulkitsin hänen esikuviansa haamuiksi. Näin hänen sisällään tulevaisuuden äitinä, menneisyyden tyttönä sekä vanhemman naisen

hahmon. Hahmot voivat olla myös näkyjä tulevaisuuteen tai painiskelua erilaisten naisroolien välillä.

Tunnelma ja värimaailma tuovat mieleeni 1970-luvun työläiskerrostaloineen. Kuvassa on samaan aikaan liikettä ja pysähtyneisyyttä. Tunnelma velloo paikallaan, vaikkoronskit maalin vedot luovat energiaa taulun sisällä. Symboliikkaa voi myös etsiä joutsenista, joita maalauksen taustalla näkyy vedessä ja ehkä myös ammuttuna. Suomalaisessa kulttuurissa joutsen yhdistetään usein kuolemaan, sillä Kalevalassa lintu esiintyy Tuonelan joutsenena. Minulle joutsen on myös kauneuden ja viattomuuden symboli. Rinnakkain uivat valkoinen ja musta joutsen vahvistivat mielikuvaani jakautuvista persoonista. Valkoinen joutsen on tasapainoinen, mutta musta kätkee sisälleen hiljaista väkivaltaa. Ainala kuvaa usein maalauksissaan levitoivia ihmisiä, jolloin ihminen irtautuu täysin ruumiistaan. Minulle se merkitsee jonkinlaista irtaantumista todellisuudesta ja hallinnasta.

Ainala edustaa teeskentelemättömyyttä ja selkeää naisnäkökulmaa. Hänen teoksensa ovat yhtä suorapuheisia kuin taiteilija itse. Teeskentelemättömyys, feminismi ja naiskuva toivat eteeni muitakin taiteilijoita Ainalan lisäksi. Valitsin visuaaliseen materiaaliini Monica Ramosin pastellin sävyiset vesiväriyöt (kuva 15, oik.), Alexandra Levasseurin sekatekniikkaa hyödyntävät maalaukset (kuva 15, vas.), Arvida Byströmin nykyaikaiset valokuvat (kuva 16, vas.) ja Petra Collinsin feministiset valokuvateokset (kuva 16, oik.). Taiteilijoiden maailmoissa on paljon samankaltaisuuksia, kuten hengeä värimaailma ja tietynlainen nostalgisuus. Ideologiat tuntuvat myös kohtaavan, vaikka Ainala ei yleensä tuo selkeästi julki henkilökohtaisia mielipiteitään. Monica Ramos käsittelee töissään luonnollisuuden ja epävarmuuksien aihepiirejä. Mielenkiintoista on, kuinka luonnollisuutta ja inhimillisistä asioista voi syntyä tabuja. Suosikkiteokseni Ramosilta on nimeltään *”I Hope My Mom Never Sees This”* (2013). Maalauksessa kuvataan hauskaasti, mitä kaikkea kotona omassa yksityisyydessä tapahtuu. Asioita joita ei voisi äidille kertoa tai edes myöntää ystäville tekevänsä.

Mediassa on paljon naista esineellistävästä materiaalista, mutta samalla kauneusihanteita rikkova materiaali saattaa joutua sensuuriin. Ramos sekä Collins haluavatkin viestiä teoksillaan luonnollisuuden ja hyväksynnän sanomaa. Kukaan ei ole täydellinen ja kaikkien vartaloissa on jotain samaa. Petra Collinsin valokuvissa mallit ovat herkällä tavalla avoimena katsojalle. Niissä ei ole teeskentelyä tai sensuuria luonnollisuutta kohtaan. Collins on kirjoittanut myös naisarvoa korostavia esseitä, joissa hän moittii median kaksinaismoralistista asennetta naiskuvaa kohtaan. Valokuvien värit ja naishahmot

inspiroivat minua tarinani syntymiseen. Valitsin laulaja/toimittaja Tavi Gevinsonin mallistoni muusaksi, sillä hän on tehnyt jo uskomattoman uran ollakseen vain 20-vuotias. Hänessä yhdistyy mallistoni naisen hauskuus, rohkeus ja menestyneisyys. Petra Collins on kuvannut paljon Gevinsonia, joten kiinnostuin laulajan samanaikaisesta vahvuudesta ja herkkyydestä. Nämä elementit ovat keskeinen inspiraation lähteeni, kun suunnittelen mallistoni linjoja. Haluan yhdistää tämän niin Ainalalle kuin muillekin käsittelemilleni taiteilijoille ominaisen vastakkainasettelun myös vaatteisiini. Minun kohde-ryhmäni ei pelkää menettävänsä uskottavuuttaan näyttämällä naisellista puoltaan ja herkkyyttään.



Kuva 15 Monica Ramos, *I Hope My Mom Never Sees This*, 2013 (oik.), Alexandra Levasseur, *Formes Allotropique*, 2014 (vas.)



Kuva 16 Arvida Byström, Untitled, 2013 (vas.), Petra Collins, Girls With Guns -projekti, 2013–2014 (oik.)

5.4 Tarina

Ihmisellä on paljon rooleja ja paineita läpi elämänsä. Mikään ei ole miltä näyttää. Meillä on monia rooleja ja salaisuuksia, joita varjelemme syvällä sisällä. Roolini tyttärenä, roolini ystävänä, roolini työssä ja roolini jonkun tyttöystävänä, vastaan identiteettini. Emme ole koskaan täysin omia itsejämme vaan kannamme useita maskeja. Häilymme persoonallisuuksien ja vaatimusten välillä. Täydellisyyden tavoittelu tuntuu olevan varsinkin tyttöjen ongelma, mikä aiheuttaa ahdistusta ja vieraantumista itsestään.

Tämä naiseuden aihe on mietityttänyt minua paljon lähiaikoina. Olen 25-vuotias nainen lähestymässä elämän jännittäviä aikoja, jolloin tulevaisuuden ura ei enää tunnukaan vain sanahelinältä. Ainalan työssä tuntuu jokin selittämätön levottomuus ja epävarmuus. Monia asioita tulisi tehdä samaan aikaan, ja omat standardit ovat korkealla. Säännöt ja periaatteelliset arvomaailmat tuntuvat tällä hetkellä ahdistavilta, mikä saa minut henkilökohtaisesti kapinoimaan normatiivisuutta kohtaan. Ympäristössä puhutaan järkevistä päätöksistä, asuntolainoista, rahasta, varmasta pysyvyydestä, realitee-

teista, lasten kasvatuksesta, kuntoilusta, ruokavaliosta ja itsensä kehittämisestä. Aikuis-ten jäykkä maailma kaatuu päälle, ja tekisi mieli vain palata takaisin teinitytöksi. Luin epähuomiossa huumorilla tehdyn listan, miten erottaa tytön naisesta ja ahdistuin valta-vasti näistä kunnollisen naisen standardeista. Vaikka teksti oli varmasti tehty hyvin ke-vyin perustein, sen säännöt saivat minut vihaiseksi. Luultavasti herkkyyteni käyttäyty-missääntöihin tulee jostain nuoruuden ja aikuisuuden välisestä siirtymäriitistä, mutta silti tuntuu että tyttöjä kohtaan asetetaan usein tiukempia sääntöjä kuin poikia koh-taan.

Rasittavia ovat myös ohjeet riisua persoonaani kuuluvaa naisellisuutta. Muistan kuinka äidinkielen opettajani sanoi, että jos haluan vakuuttaa jäykät liikemiehet rahoittamaan mallistoani, minun täytyy karsia naisellisuuttani. En saisi vitsailla kevyesti ja minun tulisi pukeutua mahdollisimman neutraalisti. Aluksi ajattelin hänen olevan oikeassa, mutta miksi minun täytyy muuttua sopiakseni johonkin miesten maailman asettamaan stan-dardiin. Myös aikaisempi esimieheni on kertonut minulle pukeutuvansa tarkoituksella neutraalisti, tasapohjaisin kengin ja meikittömin naamoin lähtiessään puhumaan vaa-teyriyksensä rahoituksesta. Sisäinen feministini herää huutaen, että naiset älkää tans-siko konservatiivisten jäykkäniskojen mukaan vaan pitäkää kiinni siitä, mikä on teille ominaista. Tämä ei myöskään tarkoita ääripäähän sijoittuvaa seksuaalisesti provosoivaa pukeutumista vaan itsestään nauttimista.

5.5 Visuaalinen taustatyö

Feminismin ja naiskuvan asettuessa pääteemakseni aloin kokoamaan kuvakollaasia mielikuvistani, joita naiseuteen liittyi. Kuvamateriaali visuaalisesta taustatyöstä löytyy opinnäytetyön liitteistä. Ainalan sekä muiden naistaiteilijoiden teokset inspiroivat minua etsimään kuvia, joihin liittyi rakkaus, punainen huulipuna, kurvikkaat vartalot, glitter, kukat, tanssiminen, pehmeät persikat ja muodot, rinnat, melonit ja hedelmät, makeus, seksuaalisuus, tyttömäisyys ja hauskanpito. Nämä assosiaatiot tulvivat mieleeni, kun katselin maalauksia ja ajattelin naisellisuutta. Tarkoitukseni oli kerätä materiaalia, joka saisi minut nauramaan. En halunnut kuitenkaan tehdä poliittista tai selkeästi feministis-tä mallistoa.

Final Fantasyn ja muiden teosten värimaailmoissa oli jotain samaa. Voisikin sanoa, että tekijät edustavat hyvin samankaltaista tyyliä teoksillaan. Seddikin visuaalisen esseen

keinoin voisinkin todeta, teokset rinnastamalla, että tyyli on ilmiö. Se myös toimii käsi kädessä vallalla olevien trendien kanssa, sillä muodissa näkyy paljon samankaltaista pastellinsävyistä maailmaa ja rujan yhdistämistä kauneuteen. Koin taiteilijoiden käyttävän naiivin hempeää maailmaa tehokeinona liittäessään sen ajatuksia herättäviin kuviin. Sävyt kuitenkin inspiroivat minua oman värimaailmani löytymiseen, sillä alitajuntaisesti tunnelmakartassani näkyy turkoosin ja pastellin sävyjä. Petra Collinsin taide taas vei minut Amerikkaan, josta poimin Kalifornian palmupuut ja 80-luvun Miamin tunnelmaa. Luulen myös, että oma kaipuuni lomalle ja lämpöön aiheutti tarpeen saada aikaan jotain värikästä ja hauskaa. Naisellisuutta halusin korostaa tehokkaalla huulipunalla oranssinpunaisella, joka ilmestyikin visuaaliseen tunnelmakarttaani hyvin nopeasti. Tämän sävyinen punainen toimii myös turkoosin kanssa.

Loin luonnoskirjaani myös inspiroivia pintoja kankaisiin ja ajatuksia mallistoni linjoista. Maalauksen päähenkilöiden ääriviivat ovat epäselvät ja maalit sekoittuvat usvaisesti toisiinsa. Ainalan maalauksissa on usein epätodellinen tunnelma, jossa kaikki ei aina ole miltä näyttää. Assosiaatio johdatti minut kangastuksen ilmiöön, jossa näkökenttään ilmestyy jotain epätodellista. Assosiaatio herätti idean kankaiden päällekkäisyyksistä ja värien haalistamisesta. Halusin kokeilla, kuinka saisin alla olevan kankaan värin tai printin häilymään epäselväksi. Tapahtuisi niin sanottu kangastus-efekti, kun alla oleva pinta värisisi silmissä. Silkkiorganza toisen kankaan päällä toimi mielestäni hyvin, joten tein harjoituksia ylijäämäkankaillani. Ostin myös kuultopapereita, joilla haihdutin alla olevan printin ääriviivoja. Keksinkin myös printata tekstiä ja kuvioita melkein läpinäkyvälle paperille, mikä voisi olla mielenkiintoinen kokeilu myös organzalle.

Kuten aikaisemmin totesin, maalauksesta on vaikea löytää ulkoista muotoa niin kuin veistoksesta. *Final Fantasy* muoto ilmenikin minulle assosiaatioiden kautta: pehmeä, utuinen, salaperäinen, unenomainen, häilyvä, epäselvä ja naisellinen. Nämä termit vilahtelevat prosessissani useissa yhteyksissä, ja ne vaikuttivat eniten ajatuksiini materiaaleista ja väreistä. Kokosin läpinäkyvyyttä hyödyntäviä materiaaleja ja osittain täytettyjä pintoja, joissa on havaittavissa kerroksellisuutta. Loin myös vanun avulla muhkeita tikkikankaita, joihin applikoin esimerkiksi kuvia ananaksista ja huulista. Halusin käyttää muhkeutta hyväkseni tuomaan mallistooni erottuvia kolmiulotteisia pintoja eli muodin piirissä tekstuureja.

Tekstuuri tarkoittaa kankaan pinnallista muodokkuutta ja käsin kosketeltavaa tuntua. Hyvin luotu tekstuuri antaa katsojalle mielikuvan sen tunnusta, ilman että siihen täytyy fyysisesti koskea. (Seivewright, 2012, 20.) Pehmeys on erittäin naisellinen piirre, kuten

myös säihke ja herkäät pitsit. Yhdistelin pitsiä organzaan luodakseni moniulotteisempia kankaita, mikä toi myös kaunista kuultoa pitsin alle. Halusin että kankaat peittävät ja paljastavat samaan aikaan, mikä tekee ilmeestä flirttailevan. Yhdistelin erilaisia materiaaleja yhteen tehdäkseen kankaista kiinnostavampia ja hausempia. Mielestäni itse luodut kankaat ovatkin inspiroivampia kuin valmiit.

5.6 Alustavan konseptin esittely mallistoa varten

Hyvä mallistokonsepti paljastaa jotain suunnittelijasta itsestään, mikä tekee siitä persoonallisen ja uniikin. Naisena oleminen on konseptini lähtökohta, ja tarinan muusaksi valitsin 20-vuotiaan Tavi Gevinsonin, jonka olemus huokuu teemalleni sopivaa energiaa ja voimaa. Haluan mallistollani juhlia naiseutta, huumoria, flirttailua, ja antaa naisten olla naisia. Mallistoni tarkoitus on herättää pukeutumisen iloa unohtamatta mukavuutta. Konseptissa on ripaus kapinahenkeä ja provokatiivisuutta. Henkilökohtainen suhteeni naiskäsitukseen ja siihen liittyviin kysymyksiin tuovat konseptille persoonallisuutta ja haavoittuvuutta.

Onnistuin tutkimuksellani luomaan mielestäni uskottavan alustavan konseptin, josta on hyvä jatkaa kohti malliston suunnitteluprosessia. Seuraava vaihe onkin luonnostelu ja taustatutkimuksen jatkaminen materiaalien ja tekstuurien osalta, sillä uusia ideoita nousee jatkuvasti esille. Seivewrightin mukaan on hyvä keskittyä tutkimusmateriaalin analysoinnin kohdalla suunnittelijan avaintekijöihin, kuten siluetti, värit, kankaat, yksityiskohdat, printti ja koristeet. Fokusointi myös auttaa muita ymmärtämään paremmin malliston viestiä ja ideologiaa. (Seivewright, 2012, 94–95.)

Visuaalista aineistoa kerääntyi monen taiteenalan ja aiheen parista, joten elementtien yhtenäistäminen on tärkeää. Seivewright kuvailee tällaisen tutkimuksen koontia termillä ”cross-referencing” eli vapaasti suomennettuna ristikkäiseksi lähteeksi. Siinä erilaiset tutkimuksesta nousseet elementit kerätään omiksi pieniksi konsepteikseen suuremman konseptin sisällä. Tästä lähtökohdasta suunnittelijan on hyvä lähteä liikkeelle kohti aiheen ydintä, ja ideoita voi karsia selkeäksi kokonaisuudeksi. (Seivewright, 2012, 90.) Tätä tekniikkaa aion lähteä seuraavaksi hyödyntämään, kun lähden suunnittelemaan lopullista mallistoa.

Päätin tehdä malliston kevät/kesä 2016 sesongille jo ennen prosessin aloitusta. En kuitenkaan katsonut trendiennusteita kyseiselle sesongille, sillä en halunnut niiden oh-

jata suunnitteluani liikaa. Tarkoitus oli inspiroitua puhtaasti aluksi taideteoksesta ja siten avata portti muille vaikutteille. Ilokseni kuitenkin huomasin olevani ajan hermolla, mikä varmasti johtuu opinnäytetyössänikin käsitellyistä alitajunnasta ja intuitiosta. Trendeistä perillä olo on tietenkin iso osa suunnittelijan työtä, mutta on myös hyvä luottaa omaan intuitioon ilman valmiita vastauksia.

6 Yhteenveto

Opinnäytetyöni aihe rakentui hiljalleen työtä tehdessä, mikä teki prosessista jännittävän ja epävarman. Vasta viimeisillä metreillä ymmärsin aiheeni ytimen olevan omassa suunnittelun metodissani. Sitä ennen tutkin kaikenlaista abstraktia taiteeseen ja suunnitteluun liittyvää, josta yritin saada aikaan konkreettista tutkimusta. Koen kuitenkin onnistuneeni lopulta yhdistämään nämä kaikki osa-alueet paketiksi, joka selvittää mitä metodini käyttöön vaaditaan, ja kuinka prosessin voi aloittaa.

Tutustuessani visuaaliseen lukutaitoon, joka toimi metodini teoreettisena pohjana, ymmärsin itsestäni ja ihmisyydestä enemmän. Vaikka taidepsykologiaa ei heti yhdistä vaatesuunnittelijan työhön, on se mielestäni kuitenkin tärkeä osa luovuutta. Esimerkiksi emotionaalisuus, psyyke, mielikuvat ja esteettiset arvot toimivat kaikkien taiteen ja kulttuurin parissa toimivien taustalla. Työssäni ne avaavat lukijalle taiteen kokemuksellista arvoa ja virittävät mieltä emotionaaliseen ajatteluun. Mielestäni ne vastaavat kysymyksiin, miksi taide koetaan vaikuttavana asiana ja kuinka taiteen voi psykologisen keinoin valjastaa vaatesuunnittelijan inspiraation lähteeksi. Kuten aikaisemmin totesin, hyvässä mallistossa on osa suunnittelijasta itsestään.

Visuaalinen tutkimukseni Emma Ainalan taideteokseen oli avartava ja henkisesti raastava kokemus. Naiskuva aihepiirinä tuntui aluksi vaikealta käsitellä tavalla, joka ei olisi liian saarnaava ja sopisi omaan suunnittelutyylini. En halua vaatteillani tuoda esille henkilökohtaisia poliittisia ajatuksia, sillä minulle muoti on ensisijaisesti kauneuden ja käyttömukavuuden tavoittelua. Haluan mieluummin tuoda asiakkaalleni viestin laadusta, nautinnosta ja itsensä arvostuksesta kuin vahvasta poliittisesta ideologiasta. Koen olevani muotitaiteilija mutta ensisijaisesti silti vaatesuunnittelija. Haluan kohdata kohde-ryhmäni ja miellyttää heidän tarpeitaan, mikä tekee minusta enemmän kaupallisesti suuntautuneet suunnittelijan.

Todistin itselleni, että kuvataide suunnittelun metodina on toimiva keino saada inspiraatiota, ja prosessille on hahmoteltavissa looginen etenemisjärjestys. Tämä järjestys tal-

lentui suunnitteluprosessini kaavioon, jonka laadin itse *Basic Space* – puettava veistos-projektin pohjalta. Seurasin Ainalan teoksen kohdalla samaa prosessikaaviota, joka sopi myös maalauksen tutkimiseen. Jokainen vaihe oli tärkeä konseptin rakentumista ajatellen. Alustava idea mallistolleni syntyi, ja pystyn jatkamaan prosessia kevään aikana lopulliseen tuotokseen.

Työstäni tuli yllättävän laaja, ja jouduin karsimaan teoriapohjaa järkevän kokonaisuuden aikaansaamiseksi. Alunperin tarkoitukseni oli lisätä työhöni asiantuntijahaastatteluja sekä peilata omaa pohdintaani toisten suunnittelijoiden mielipiteisiin. Luovuin kuitenkin ajatuksesta, sillä työni ei sitä mielestäni kaivannut. Tutkimus oli ensisijaisesti henkilökohtainen ja perustui omiin kokemuksiini. Jatkaisinkin tätä työtä vertailemalla toisten suunnittelijoiden prosesseja, haastatteleamalla heitä inspiroitumisen keinoistaan ja tekemällä yhteistyöprojektin jonkun taiteilija kanssa. Mielenkiintoista olisi antaa metodini toisen suunnittelijan kokeiltavaksi ja nähdä mitä hän saa siitä itselleen. Tällä hetkellä metodi on nimittäin todistettavasti toimiva vain omalla kohdallani.

Opinnäytetyöni yhteys työelämään syntyy mahdollisuudesta käyttää tutkimukseni tuloksia esimerkiksi luovan opetuksen ideoinnissa. Toisella suunnittelun opiskelijalla on myös mahdollisuus samaistumiseen ja omien toimintatapojen analysointiin työni avulla, mikä tekee siitä vertaisvaikutteisen.

Vaikka opinnäytetyöni ei etsinyt selkeää vastausta tai konsensusta tutkimuskysymyksiin se kertoo silti, miksi teen mitä teen, minkälaisia ovat luovat prosessini ja kuinka kuvataide toimii suunnittelun metodina. Jos tekisin jotain toisin aloittaisin visuaalisen tutkimukseni Ainalan teokseen jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Aloitin prosessin vasta työni loppumetreillä, jolloin mieleeni oli jo vilahtanut, minkälaisen malliston haluan tehdä, ja miten saan vietyä tutkimuksen haluamaani suuntaan. Suoritus ei ollut niin sanotusti puhdas inspiroitumisen prosessi, vaan siihen vaikuttivat liikaa omat pyrkimykseni. Kuten Jaana Houessou on sanonut: ”Maailma kulkee ihmisen lävitse jatkuvasti” (2010, 121), sen vaikutusta on vaikea ennalta arvata tai pysäyttää.

Haluaisin kiittää ohjaajiani kärsivällisyydestä vaikeata aihetta kohtaan ja hyvästä palautteesta. Kiitän myös opiskelijatovereitani ja vanhempieni henkisestä tuesta ja kannustuksesta!

7 Lähteet

Aarni, Maria 2014. Ei vamma eikä ongelma – Herkkää ihmistä ei tarvitse korjata: MTV-Uutiset. <http://www.mtv.fi/lifestyle/tunteet/artikkeli/ei-vamma-eika-ongelma-herkkaa-ihmista-ei-tarvitse-korjata/3365696> (luettu 12.12.2014)

Anttila, Pirkko 1998. Tutkiminen ja tiedon hankinta – Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet. Akatiimi Oy. Helsinki

Arnheim, Rudolf 1997. Art and Visual Perception – A Psychology of the Creative Eye. University of California Press. Los Angeles, California

Arnheim, Rudolf 1969. Visual Thinking. University of California Press. Los Angeles, California

Bonnor, Maria 3.9.2014. Drew Barrymore sai vierelleen cockerspanielilauman – Taiteilija Emma Ainala kuvaa pirstaleista nykyaikaa: Yle-Uutiset. http://yle.fi/uutiset/drew_barrymore_sai_vierelleen_cockerspanielilauman_taideilija_emma_ainala_kuvaa_pirstaleista_nykyaikaa/7446918, (luettu 11.11.2014)

City-lehti, 17.9.2014. Daniel Palillo hämärtää taiteen ja vaatesuunnittelun rajaa. <http://www.city.fi/tyyli/daniel+palillo+hamartaa+taiteen+ja+vaatesuunnittelun+rajaa/8220> (luettu 4.11.2014)

Csikszentmihalyi, Mihaly 1990. Flow elämänvirta, tutkimuksia onnesta, siitä kun kaikki sujuu. Rasalas Kustannus. Helsinki

Gaimster, Julia 2011. Visual research methods in fashion. Berg. Oxford.

Galleria huuto, 2014. Emma Ainala – Levottomat. <http://www.galleriahuuto.net/?p=10168> (luettu 21.11.2014)

Haapala, Arto & Pulliainen, Ukri 1998. Taide ja kauneus – Johdatuksia estetiikkaan. Kirjapaja Oy. Jyväskylä

- Haveri, Minna 2012. Kosketuksia ja kohdistuksia taiteessa ja sen rajoilla. Teoksessa Haveri, Minna & Kiiskinen, Jouni (toim.): Ihan taiteessa – Puheenvuoroja taiteen ja tutkimuksen suhteesta. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Helsinki
- Hokkanen, Kati 2013. Vaatteita ja kuvataidetta – vaatesuunnittelijat taiteen tekijöinä? Pro gradu. Lapin yliopisto. Rovaniemi
- Houessou, Jaana 2010. Teoksen synty – Kuvataiteellista prosessia sanallistamassa. Bookwell Oy. Jyväskylä
- Issakainen, Anna Maija 2009. Laatu Nettiin – Uusmedian hyödyt ja haitat. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, Leena (toim.): Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia designalojen metodologiaan. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Jyväskylä. 55–77
- Karppinen, Seija 2009. Asiantuntijatieto sekä Delfoi- ja Repertory grid -menetelmät. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, Leena (toim.): Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia designalojen metodologiaan. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Jyväskylä. 25–40
- Koskialho, Tuomas 2012. Toinen vieraan silmin. Opinnäytetyö (AMK). Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere
- Nampajärvi, Erkki 2009. Miksi teen, mitä teen? – Pohdintoja intuitiosta ja kuvataiteesta. Opinnäytetyö (AMK). Kuvataideakatemia. Helsinki
- Nuutinen, Ana 2004. Edelläkävijät – Hiljainen, implisiittinen ja eksplisiittinen tieto muodin ennustamisesta. Taideteollinen korkeakoulu. Helsinki
- Maaranen, Satu 2012. Vaate maisemassa – Tutkielma vaateen ja maiseman suhteesta. Taiteen maisterin opinnäyte. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Helsinki
- Purje, Marissa 2010. Taide vaatteessa, vaate taiteessa. Opinnäytetyö (AMK). Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä
- Raami, Asta 2004. Luova designprosessi ja sen kehittäminen. Opinnäytetyö. Taideteollinen korkeakoulu. Helsinki

Ritaranta, Sipriina 2014. Eryityisherkkyyys ei ole heikkoutta: Työpiste, Työterveyslaitos. http://tyopiste.ttl.fi/Uutiset/Sivut/Eryityisherkkyyys_ei_ole_heikkoutta.aspx (luettu 12.12.2014)

Schali, Kirsi 22.4.2003. Synestesia. Yle Akuutti Arkisto. http://yle.fi/vintti/yle.fi/akuutti/arkisto2003/220403_b.htm (luettu 16.12.2014)

Seddiki, Pirjo 2012. Visuaalinen essee – Sanat kuvailevat ja kuvat kertovat .Teoksessa Haveri, Minna & Kiiskinen, Jouni (toim.): Ihan taiteessa - Puheenvuoroja taiteen ja tutkimuksen suhteesta. Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Helsinki

Seivewright, Simon 2007. Research and Design. AVA Academia.

Thispaper, 2012. Reverse Of Volume by Yasuaki Onishi. <http://thispaper.com/Yasuaki-Onishi-Reverse-of-Volume-RG> (luettu 03.11.2014)

Tuomikoski, Paula 1987. Taide ja ihminen. Hanki ja jää. Helsinki

Kuvalähteet:

Kuva 1 Henrik Vibskov: http://vibskov6.rssing.com/chan-7008869/all_p24.html

Kuva 2 Laura Väisänen

Kuva 3 Ryan McGinley: <http://ryanmcginley.com/photographs-2/2012-2/>

Kuva 4 Jackson Pollock: <http://www.jackson-pollock.org/number-14-gray.jsp>

Kuva 5 Laura Väisänen

Kuva 6 Satu Maaranen: <http://www.promostyl.com/blog/en/satu-maaranen-laureate-du-prix-premiere-vision-2013/>

Kuva 7 Kaavio koottu seuraavista lähteistä: (Houessou, 2010, 123, Welsch, 1991, 166, Tuomikoski, 1987, 147)

Kuva 8 Kazimir Malevich: <http://www.kazimir-malevich.org/Black-Cross.html>

- Kuva 9 Yasuaki Onishi: <http://onys.net/rg/>
- Kuva 10 Moodboard: Helen Korpak, Saga Sigurdardottir, Ryan McGinley,
- Kuva 11 Kuva: Laura Väisänen, malli: Dominika Sidz
- Kuva 12 Daniel Palillo / Facebook:
<http://www.city.fi/tyyli/daniel+palillo+hamartaa+taiteen+ja+vaatesuunnittelun+rajaa/8220>
- Kuva 13 Laura Väisänen
- Kuva 14 Jussi Tiainen: <http://www.emmaainala.com/>
- Kuva 15 Monica Ramos: <http://www.monramos.com/> ; Alexandra Levasseur:
<http://alexandralevasseur.com/index.php?/drawings/art-2014/>
- Kuva 16 Arvida Byström yhteistyössä Petra Collinsin kanssa:
<http://arvidabystrom.se/post/77263427138/arvida-bystroms-photos-from-the-petra-collins> ; Petra Collins: <http://girlsandguns.tumblr.com/>

Muistiinpanoja

Visuaalisen tutkimuksen aikana tehtyjä havaintoja:

päällekkäisyys, kaksi persoonaa, häivyttäminen, katoaminen,

maalien sekoittuminen,

struktuurit päällä organza ja värien feidaus,

kohokuviot, valkoinen college,

naisuus, tyttö,

printtikangas johon yhdistää toista kangasta struktuuriksi,

kangastus = mirage

Katson maalausta ja ensimmäinen ajatus on naisuus. Tämä aihe on mietityttänyt minua paljon lähiaikoina. Pidän kaikesta naisellisuudessa, naisen vartalo ja naisuus kiinnostavat minua enemmän kuin mieheys! Pehmeät vartalon muodot, sensuellisuus, voima ja heikkous samaan aikaan. Ainalan töissä on paljon naishahmoja, *Kehrääjät* (2012) muistuttaa Botticellin maalausta.

Maalauksessa on kaksi naista esillä, he ovat häilyviä hahmoja, jotka aivan kuin katoavat taustaansa. Maali valuttaa hahmot epäselviksi. Naiset ovat nuoria, toisen vartalo peittyä hahmojen alle. Aivan kuin kangastus. Hahmoissa näkyy äiti ja lapsi, pieni poika suutelemassa pientä tyttöä poskelle, isoäiti. Toisella naisella on kivääri, metsästäjä. Kuolleen näköinen lintu makaa sen jalan alla, toinen riippuu kädestä. Paita on viettelevästi auki, mutta hänen takanaan on lapsi.

Elämäni naisena voi toimia välillä kuin kangastus. Mikään ei ole miltä näyttää, valehtemme pukeutumisen, kauneudenhoidon ja ehostautumisen avulla itsestämme muita kuin olemme. Meillä on monia rooleja ja salaisuuksia, joita varjelemme syvällä sisällä. Roolini tyttärenä, roolini ystävänä, roolini työssä ja roolini jonkun naisena vastaan oma kuvani ja identiteettini. Emme ole koskaan täysin omia itsejämme vaan omaamme

useita versioita ja maskeja. Häilyimme persoonallisuuksien ja vaatimusten välillä. Miesystävälle on oltava seksikäs rakastaja, lempeä ja leikkisä tuleva vaimo, älykäs ja itsenäinen, seurallinen, ei jääräpäinen tai valittaja, tasapainoinen käytös on myös suotavaa. Täydellisyyden tavoittelu tuntuu olevan varsinkin tyttöjen ongelma, mikä aiheuttaa ahdistusta ja vieraantumista itsestään. Avoin luonnollinen seksuaalisuus tai itsensä näyttäminen luonnollisesti alastomana on tuomittavaa, vaikka samaan aikaan mediassa on paljon naista esineellistävästä materiaalia.

Malliston nimi Tough love!

Mainittuja taiteilijoita

Taiteilijoiden lyhyt esittely.

Monica Ramos: New Yorkissa toimiva freelancer kuvataiteilija, alunperin Filippiineiltä. Valmistunut Parsons The New School for Design -koulusta.

(<http://www.monramos.com/about/>)

Jackson Pollock: (1912–1954) Yhdysvaltalainen taiteilija, joka oli abstraktin ekspressionismin edelläkävijä 1940-luvulla. 1947 Pollock esitteli taidemaailmalle ns. ”valuta ja räiski” -maalauksiaan, jonka teokset ovat taiteilijan tunnistettavimpia töitä.

(<http://www.jackson-pollock.org/>)

Ryan McGinley: (1977–) New Yorkissa toimiva valokuvaaja, jonka teoksiin kuuluu myös taiteellisia mainoselokuvia. Opiskellut graafista suunnittelua Parsons The New School for Design -koulussa. Kuvaa paljon ystäviään, luontoa ja alastomuutta.

(<http://www.gq.com/entertainment/celebrities/201404/ryan-mcginley-photographer>)

Frida Kahlo: (1907–1954) Meksikolainen taiteilija. Tunnettu värikkäistä intensiivisistä maalauksistaan ja omakuvistaan. Taideteoksissa on surrealismia piirteitä sekä naiskuvausta. (<http://www.fridakahlo.com/>)

Kazimir Malevich: (1878–1935) Puolalainen taiteilija ja taideteoreetikko. Tunnettu geometrisesta abstraktista taiteesta ja avantgarde taiteen edelläkävijä.

Petra Collins: (1992–) Kanadalainen taiteilija, vaatesuunnittelija ja taidekuraattori, joka toimii New Yorkissa. Feministinen valokuvaaja, jolla paljon yhteistyöprojekteja.

(<http://www.petracollins.com/>)

Alexandra Levasseur: (1982–) Kanadalainen kuvataiteilija. Runollinen ja unenomainen tyyli kuvata naiseutta. (<http://alexandralevasseur.com/index.php?cvbio/>)

Arvida Byström: (1992–) Ruotsalainen valokuvaaja ja taiteilija, joka työskentelee Lontoossa. Värikkäitä ajan henkeä kuvaavia valokuvia. (<http://arvidabystrom.se>)

Digitaalinen luonnoskirja

Seuraavilla sivuilla esitetään toiminnallisen osuuden aikana tehty luonnoskirja digitaalisena versiona.

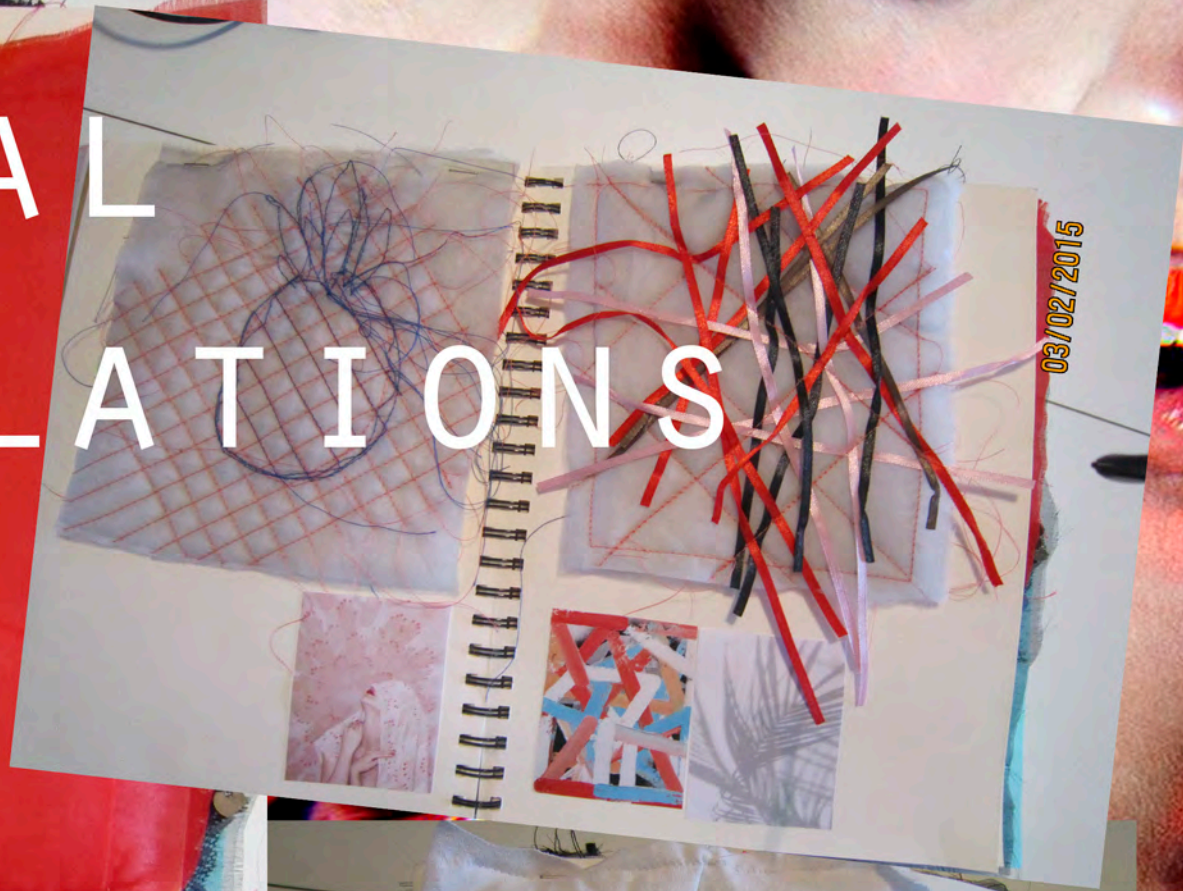


TOUGH
LOVE

LET'S CELEBRATE
THAT WE ARE YOUNG
AND WE ARE ALIVE



MATERIAL MANIPULATIONS



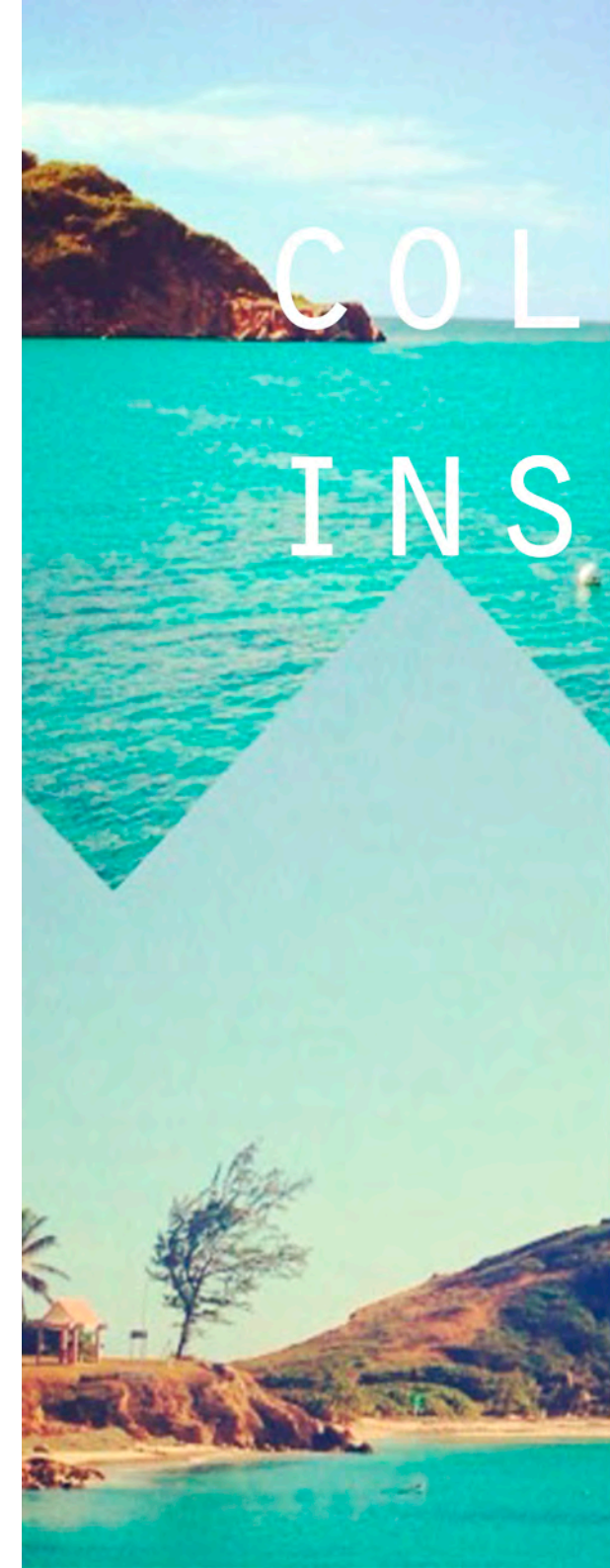
03/02/2015



03/02/2015

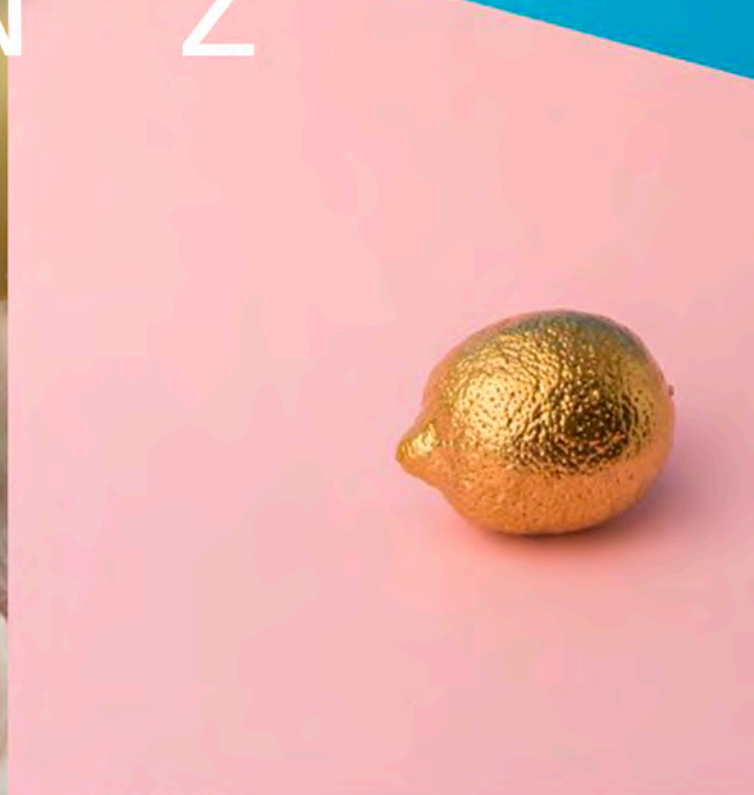


COLOR
INSPIRATION 1



COLOR

INSPIRATION 2





LIPSTICK RED

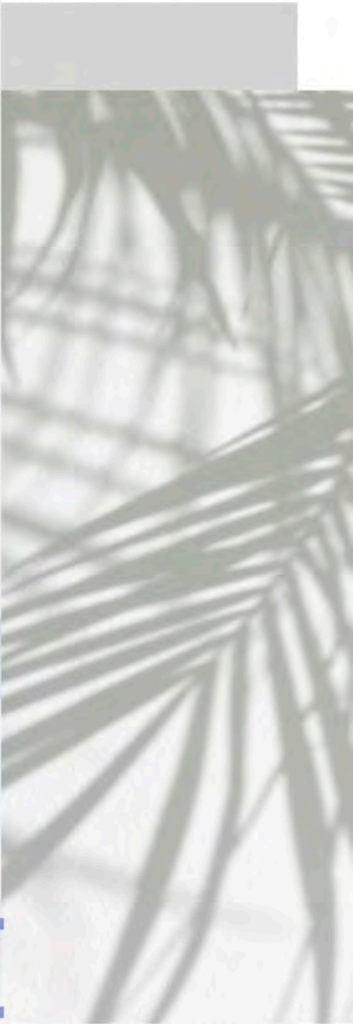




WHITE

ON

WHITE





MIRAGE





MIRAGE
EFFECT

03/02/2015

Kuvalähteet moodboard:

Tough love:

Tyttö ja ase: Petra Collins Girls With Guns projekti: <http://girlsandguns.tumblr.com/>

Glitter huulipunat: http://paperfashion.net/2014/07/29/national-lipstick-day/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=national-lipstick-day

Greippi: <http://thepinkchaos.tumblr.com/post/24984394459>

Kukat: Omat

Sukkahousut: Arvida Byström

Mood:

Tiikeri ja maski: Unknown: <https://fi.pinterest.com/pin/385831893051655244/>

Punaiset huulet: MAC. Nasty girl : <http://exercicedestyle.tumblr.com/post/92524339417>

Pinkit huulet: Unknown: <https://fi.pinterest.com/pin/385831893051722845/>

Häät: <http://girlsandguns.tumblr.com/>

Huulipunat: <http://hercoralcloset.tumblr.com/post/42891527869>

Ananas: Pineapple Remixes Elise Mesner Photography 2104 <http://weird-oh---spit.tumblr.com/>

Material Manipulations:

Punaiset huulet: MAC. Nasty girl : <http://exercicedestyle.tumblr.com/post/92524339417>

Omat kuvat.

Color 1:

Maisema: Unknown user <https://fi.pinterest.com/pin/385831893051722629/>

Ilmapallot: Arvida Byström yhteistyössä Petra Collins

Paperit: <http://roandcostudio.tumblr.com/post/97743115273/paper-study-by-vilde-j-rolfsen>

Kultainen esine: Anya Hindmarch. As good as gold: <http://womensweardaily.tumblr.com/post/65421378389/anya-hindmarch-rtw-spring-2014-courtesy-photo-for>

Color2:

Ikkuna ja palmut: Jean Babtiste Sinniger <http://www.booooooom.com/2014/04/28/photographer-jean-baptiste-sinniger/#more-54757>

Kultainen sitruuna ja värit: Color Morphology, Andre Briz <http://trendland.com/color-morphology-by-andre-britz/>

Kultainen sinisellä taustalla: Unknown: <https://fi.pinterest.com/pin/385831893051699386/>

Greippi: <http://thepinkchaos.tumblr.com/post/24984394459>

Vaahto: Kim Keever: http://www.fastcodesign.com/3027376/exposure/an-engineer-turned-artist-creates-explosions-of-paint-in-water?partner=rs-s&utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=feedburner+fastcodesign&utm_content=feedburner#12

Lipstick red:

Punainen läikkä: <http://blog.mnzstore.com/uncategorized/2683/>

Malli punaisissa ja lehdet: Michelle Ochs and Carly Cushnie Resort 2015 <https://fi.pinterest.com/offsite/?token=435-730&url=http%3A%2F%2Fwww.vogue.com%2Ffashion-week%2Fresort-2015%2Fcushnie-et-ochs%2Freview%2F%23%2Fcollection%2Frunway%2Fresort-2015%2Fcushnie-et-ochs%2F14&pin=385831893050356659>

Punaiset huulet: MAC. Nasty girl : <http://exercicedestyle.tumblr.com/post/92524339417>

Taulu: The Wawe, Sarah Crowner : <https://fi.pinterest.com/offsite/?token=478-800&url=http%3A%2F%2Fwww.curamagazine.com%2F%3Fp%3D12079&pin=385831893051699381>

Mirage:

Palmu ja ikkuna: <http://viciouslycyd.tumblr.com/post/76285252650>

Maisema: <http://wandering.tv/>

Tanssiva tyttö: Hollie May Saker by Ruth Hogben | Dazed & Confused, March 2014 <http://pivoslyakova.tumblr.com/post/78562973537>

Tiikerit: Haliz Muhilden <http://haliz.tumblr.com/>

Tyttö ja kruunu: Petra Collins <http://www.petracollins.com/portfolio/reverie-mystique/>

Mirage effect:

Oma luonnoskirja

White on White:

Palmu: <http://www.bloglovin.com/blogs/milk-mead-4161317?blog=4161317&post=1122809601&viewer=true>

Kollaasi: <http://www.nastygal.com/shellys-london/shellys-london-groellan-boot>

Arkkitehtuuri: Nicholas Alan Cope <http://cope1.com/LANDSCAPE>

Katukuva: Milan street style http://streetpeeper.com/cities/milan?type=street_peep

Struktuuri: <http://chameleonvisual.tumblr.com/>